

Prinsipp- og handlingsprogram 2017-2021

Endringsforslag

Senterpartiets landsmøte 2017
Scandic Lerkendal, Trondheim

Sak 7/17 Prinsipp- og handlingsprogram 2017-2021 - endringsforslag med sentralstyrets innstilling

Om innstillingene

V Vedtas

A Avvises

VR Vedtas redaksjonelt.

Dette innebærer at forslaget tas til følge, men ansees ikke for å være vesentlig politisk realitetsendring som det må voteres over.

AR Avvises redaksjonelt.

Dette innebærer at forslaget avvises, men ansees ikke for å være vesentlig politisk realitetsendring som det må voteres over.

AR kan også innebære at en anser forslaget for allerede å være innarbeidet i programmet (se henvisninger under «Merknader») eller at det anses for å ha en for høy detaljeringsgrad.

Forslagsstiller eller andre delegater kan kreve at forslag som er innstilt redaksjonelt blir tatt opp til votering.

I forslag til dagsorden for landsmøtet er fristen satt til fredag kl. 16.00.

Sendes til forslag@sp.no

Forslagsstiller kan også trekke egne forslag.

I forslag til dagsorden for landsmøtet er fristen satt til lørdag kl. 18.00.

Sendes til forslag@sp.no

Innplassering av strekpunkter

Endringsforslag som gjelder nye strekpunkter er konsekvent samlet på slutten av hver bolk med strekpunkter, selv om forslagsstiller har foreslått de inn på en bestemt linje. Endelig innplassering av nye strekpunkter skjer i forbindelse med sentralstyrets sluttredigering av programmet.

Voteringsrekkefølge

Forslagene er forsøkt satt opp i den rekkefølgen de vil bli tatt opp til votering.

Rekkefølgen åpner også for å at det kan stemmes subsidiært, etter at primærforslag har falt.

Der det er flere forslag til samme avsnitt/linje/punkt tas normalt strykningsforslag først opp til votering.

Nye forslag

I forslag til forretningsorden åpnes det for at sentralstyret kan legge fram ytterligere endringsforslag dersom landsmøtets debatt skulle tilsi et behov for det. Disse forslagene må i så fall foreligge senest lørdag kl. 18.00.

	Forslagsstiller	Side	Linje	Endringsforslag	Innstilling	Merknad
1	Østfold	5	4 - 21	Stryk	A	
2	Åse B. Lilleåsen	5	9	Stryk setningen: "Mye annet er også bra med Norge....."	A (til fordel for 3)	
3	Sentralstyret	5	9	<u>Endring:</u> ...mange land i Europa. I Norge er det små forskjeller mellom folk. Det er høy tillit og et sterkt fellesskap. En langsiktig og bærekraftig...	V	
4	Sentralstyret	5	14	<u>Tillegg:</u> .....som er utenfor arbeidsmarkedet, de sosiale skillene øker, integreringen av nye...	V	
5	Sogn og Fjordane	5	20	<u>Ny tekst:</u> Senterpartiet har som mål å legge vilkårene til rette for en samfunnsutvikling der det enkelte menneske, uansett forutsetninger, kan være en aktiv deltaker og bidragsyter både i arbeidsliv og fritid. Et levende folkestyre, bygget på kristne og humanistiske verdier og forankret i vår felles nasjonale kulturarv, er en forutsetning for å kunne møte framtida og det flerkulturelle samfunnet på en god måte. Vern om menneskeverdet skal settes høyt, og det enkelte mennesket skal vises tillit og få ansvar i samfunnet. Desentralisering av makt gir større rom for dette. De sosiale, kulturelle og økonomiske tiltak fra samfunnets side må ta sikte på å skape vekstvilkår og trivsel for alle uansett bosted eller yrke.	A	
6	Østfold	5	28	Endres til: - Jorden er noe vi har arvet	A (ti l fordel for 7)	
7	Sentralstyret	5	28	Endres til: Jorden er en arv som vi forplikter å forvalte for våre etterkommere.	V	
8	Samepolitisk råd	5	30	<u>Nytt avsnitt:</u> Norge er tuftet på to folk, nordmenn og samer (Grunnloven §108). Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og videreutvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.	AR	Ansees ivarettatt side 79, linje 20-22.
9	Akershus og Senterkvinnene	6	27	<u>Endres til:</u> 1) Samfunnet bygges nedenfra - styrk folkestyret og tjenester nær folk!	A	
10	Akershus og Senterkvinnene	6	29-30	<u>Endres til:</u> Uansett spørsmål er svaret færre og større enheter og sentralisering.	VR	
11	Åse B. Lilleåsen	6	34-35	Stryk de to første setningene, 3. setning erstattes med: "Regjeringen har vurdert at beredskapen i Norge er mangelfull og har svart med flere byråkrater framfor mer operativ virksomhet....osv	A (ti l fordel for 14)	
12	Signhild Stave Samuelsen	6	34-35	Endre til: Å sikre sikkerheten til egne innbyggere er statens mest grunnleggende oppgave. Gjørv-kommisjonen slo fast at staten sviktet da terroren rammet. Regjeringen har svart...	A (ti l fordel for 14)	
13	Akershus og Senterkvinnene	6	34	Andre setning endres til: "Staten var ikke i stand til å..."	A (ti l fordel for 14)	

14	Sentralstyret	6	34-37	Endre til: Å ivareta sikkerheten til egne innbyggere er statens mest grunnleggende oppgave. Gjørvkommisjonen slo fast at staten sviktet da terroren rammet. Regjeringen har vurdert at beredskapen i Norge er mangelfull og har svart med flere byråkrater framfor mer operativ virksomhet, etterforskning og tilstedeværelse over hele landet.	V	
15	Akershus og Senterkvinnene	6	41-42	Endres til: ....og dokumentere. Utviklingen fører til at staten i praksis ikke er til stede i store områder av Norge, og selv i befolkningstette områder opplever man i dag nedlegging av arbeidsplasser og tjenestetilbud og sterk sentralisering.	VR	
16	Åse B. Lilleåsen	6	47-48	Stryk: "Å slippe å søke eller melde fra til staten eller kommunen er desentralisering i praksis."	A	
17	Senterkvinnene	7	18	Stryk "rettferdig"	VR	
18	Østfold	7	23 - 25	Stryk: "Vi har lagt bak oss en periode hvor nyliberalismen langt på vei har fått definere de politiske løsningene i verden, og hvor samarbeidet mellom land har blitt preget av storkapitalen og de multinasjonale selskaperes interesser."	AR	
19	Akershus og Senterkvinnene	7	26	Endres til "...folkestyre, utjevning og forvalteransvaret. "	AR	
20	Buskerud	7	32	Tillegg: Sp mener Norge må ta sin del av ansvaret og sørge for beskyttelse og rettferdig behandling av mennesker på flukt. Vi må også ta i mot kvoteflyktninger gjennom FN og sørge for humanitær hjelp i nærområdene for å hjelpe så mange som mulig.	AR	Ansees ivarettatt i linje 30-38.
21	Rogaland	7	34	Erstatt "ta opp i dem" med "inkludere de"	VR	
22	Sentralstyret	7	37	Tillegg: Vi vil også prioritere humanitær hjelp og langsiktig bistand i nærområdene...	V	
23	Åse B. Lilleåsen	7	40-45	Flytt avsnittet til side 72, etter linje 32.	AR	
24	Rogaland	8	21	Endres til: Norsk natur har også en verdi i seg selv, og må tas vare på for fremtidige generasjoner.	VR	
25	Samepolitisk råd	8	36	Tillegg: ... miljøvennlig landbruk. Reindrifta må sikres rammevilkår som gir en fortsatt bærekraftig drift. Havbruket...	V	Settes inn på linje 41.
26	Østfold	9	10	Endres til "...den enkelte å ha et arbeid å gå til."	VR	

27	Rogaland, Anne Tingelstad Wøien og Marit Strand	9	17	<p>Nytt avsnitt: 9. Kompetanse for framtida</p> <p>Senterpartiet vil ha en sterk og gratis offentlig skole, som er i stadig utvikling for å være best mulig. Kvaliteten på utdanningen skal ikke være styrt av geografi eller sosial bakgrunn. Senterpartiet ønsker en desentralisert skolestruktur, der skoler utnytter lokale og regionale fortrinn – og spiller på lag med nærmiljøet.</p> <p>Alle elever er ulike, og har lik rett til å trives og få utløp for sitt faglige og sosiale potensiale. Det er viktig for elevene og samfunnet at utdanningen har en praktisk og tverrfaglig undervisning, som tar sikte på dybdelæring. Læring og undervisning må ha rom for å gå i dybden lenge nok til at elevene lærer seg sentrale emner slik at de utvikler en forståelse som kan brukes i ulike sammenhenger. I framtidens skole vil bærekraftig utvikling, demokratiforståelse, menneskerettigheter, helse og mestring være gjennomgående tema.</p> <p>For å sikre nødvendig, sammensatt kompetanse for framtida, må vi legge til rette for fleksible utdanningsløp.</p> <p>Senterpartiet har tillit til læreren som profesjonsutøver, og vil gi læreren profesjonelt handlingsrom. Lærere og skoleledere bruker stadig mer tid på rapportering og dokumentasjon. Læreren må få tid til å være lærer, og Senterpartiet vil prioritere lærens tid med eleven.</p> <p>Grunnleggende og langsiktig oppbygning av kunnskap må basere seg på en fri, kritisk og uavhengig forskning. Vår nasjonale forskningsinnsats har betydning for å videreutvikle velferdsstaten og gjøre oss konkurransedyktig internasjonalt. Det offentlige har et særlig ansvar for å ivareta vilkårene til grunnforskning. Senterpartiet vil arbeide for at forskning og forskere får gode rammevilkår, og at det blir iverksatt tiltak for å rekruttere til forskningsstillinger.</p>	V	Innarbeides i kapittel "Læring for alle", innledningen side 57-58.
28	Østfold	9	19 - 23	Strykes.	AR	
29	Senterungdommen	11	18	Endres til: - Redusere bruken av oljepenger på statsbudsjettet, godt innenfor de rammer som handlingsregelen setter.	AR	
30	Senterkvinnene	11	23	Nytt punkt: - Opprette et offentlig gjeldsregister for å bremse veksten i forbrukslån og kredittkortgjeld.	A	
31	Akershus og Senterkvinnene	12	4	Stryk "som er i arbeid".	A	
32	Dissens (BAG, OBM, JSN, JOT)	12	17-18	Punktet strykes.	A (til fordel for 35)	
33	Senterkvinnene	12	17-18	Tillegg: Det skal settes en øvre grense for hvor stor lånesum den enkelte kan få skattefradrag for gjeldsrenter på.	A (til fordel for 35)	
34	Åse B. Lilleåsen	12	17-18	Endres til: - Det settes et tak for gjeldsrentefradrag	A (til fordel for 35)	
35	Sentralstyret	12	17-18	Endres til: - At skattefradrag for gjeldsrenter i husholdninger trappes ned i samsvar med skatteforliket i Stortinget 2016.	V	

36	Østfold	12	25	Endres til: - Styrke og utvide skattefunnordningen	VR	
37	Dissens (BMDE, EEM)	12	34	Nytt punkt: - Innføre ROT-fradrag i Norge	A (til fordel for 38)	
38	Sentralstyret	12	34	Endres til: - Utrede innføring av ROT-fradrag	V	
39	Dissens (BMDE)	12	36	Nytt punkt: - Innføre RUT-fradrag i Norge	A	
40	Senterkvinnene	12	37	Nytt punkt: - Gi amnesti til arbeidstakere som melder fra om bedrifter som bruker svart arbeidskraft (varslervern).	A	
41	Samepolitisk råd	12	37	Nytt punkt: - Reindriften må sidestilles med landbruket i forhold til avgifter på driftsmidler	V	
42	Østfold	13	15	Tillegg: - Åpne for at fondet kan investere i infrastruktur innenlands .	VR	
43	Dissens (BMDE, KK, EEM, KT)	13	18-19	Nytt punkt: - Starte et arbeid med mål om å trekke Pensjonsfondet ut av alkoholindustrien, slik det i dag er tilfelle for tobakksindustrien	A	
44	Østfold	13	20	Nytt punkt: - At en andel av formuen kan investeres i Norge til vanlige forvaltningsprinsipper og betingelser.	A	
45	Geir Pollestad	13	20	Nytt punkt: - Utrede muligheten for at Statens pensjonsfond utland kan kjøpe seg opp i viktige internasjonale selskaper for å flytte selskapets hovedkontor til Norge.	A (til fordel for 46)	
46	Sentralstyret	13	20	Nytt punkt: - Utrede muligheten for at mindre deler av kapitalen til Statens Pensjonsfond Utland kan brukes til å støtte at selskaper staten allerede er medeier i, kan foreta strategiske oppkjøp av virksomheter, slik at kontroll og hovedkontor kan sikres og utvikles i Norge.	V	
47	Senterkvinnene	14	5	Endre til: ...forankret i ideen om et deltakende folkestyre .	VR	
48	Hordaland	14	25	Endre til: "høyhastighetsnett"	VR	
49	Senterungdommen og Oppland	15	7-8	Tillegg: - Stanse veksten i statlige arbeidsplasser og flytte oppgaver fra statlig til kommunalt og fylkeskommunalt nivå .	A (til fordel for 51)	
50	Hordaland	15	13	Tillegg: Innovasjon Norge må i større grad innrettes mot små og mellomstore bedrifter.	V	
51	Sentralstyret	15	20	Nytt punkt: - Flytte oppgaver fra statlig til kommunalt og fylkeskommunalt nivå.	V	
52	Hedmark	15	20	Nytt punkt: - Ha en gjennomgang av statlige arbeidsplasser lokalisert i pressområder, med påfølgende mulighetsanalyse for utflytting av disse.	A	
53	Hedmark	15	20	Nytt punkt: - At kompetansemiljøet som bygges opp ved Norsk helsearkiv skal benyttes for digitalisering av journalmateriale fra andre deler av helsetjenesten og det skal satses på tilrettelegging for forskning ved Norsk helsearkiv.	AR	
54	Akershus	15	23-24	Stryk: "...i stedet for å drive ren iverksetting av politiske vedtak."	VR	
55	Akershus	15	28	Tillegg: Etter første setning: "Denne politikken må snus, til fordel for mer iverksetting av politisk fattede vedtak."	AR	
56	Sentralstyret	15	28-29	Endres til: I tillegg er det ukritisk vekst i "målstyring" og bruken av "bestiller-utfører-modellen" i offentlig sektor.	VR	
57	Akershus	15	30	Endres til: " Målstyringen skaper mye unødvendig arbeid . Senterpartiet vil ha...."	AR	
58	Akershus og Senterkvinnene	15	34-35	Endres til: "...i offentlig sektor, som gir bedre offentlig tjenester og mindre byråkrati . Kontroll- og rapporteringsrutiner ..."	AR	

59	Akershus	15	35-36	Endres til: "...faktisk tjenesteproduksjon. Offentlig sektor må ha et tydelig mandat og ressursene ledes, slik at ansatte i offentlig sektor i størst mulig grad kan prioritere kjerneoppgaver."	AR	
60	Hans Kristian Solberg og Sven Harald Østby	15	38	Nytt avsnitt: Offentlig sektor står foran betydelige endringer i forhold til digitalisering. Senterpartiet må stå i front i forhold til å skape moderne og effektive offentlige tjenester gjennom digitalisering, uten å miste nærheten til innbyggerne. Digitalisering vil også være et virkemiddel for å beholde spredt bosetting i hele landet.	V	"i forhold til" erstattes med "som følge av"
61	Senterkvinnene	15	39-41	Avsnittet strykes.	A til fordel for 62)	
62	Akershus	15	39-41	Endres til: Offentlig sektor må ha høy effektivitet og god ressursutnyttelse, både i kommuner, fylkeskommuner og statlig sektor. Dette gir en bedre forvaltning.	V	
63	Hordaland	15	43	Tillegg: "Lover og regler skal være enkle å forstå og myndighet skal utøves nærest mulig innbyggerne. Overdreven byråkratisering..."	VR	
64	Akershus og Senerkvinnene	15	43	Tillegg "Lover og regler skal være enkle å forstå. Satsning på ny teknologi, herunder digitalisering, må bidra til dette. Overdreven byråkratisering..."	VR	
65	Senterkvinnene	15	45-46	Stryk: "i forbindelse med oppussing, bygging eller næringsvirksomhet"	VR	
66	Akershus og Senterkvinnene	15	48	Endres til: "Avtalen medfører sentralisering av makt og at byråkratiets stilling styrkes..."	VR	
67	Sentralstyret	16	5	Endres til: - Redusere antall ansatte i statsforvaltningen.	V	
68	Akershus og Senterkvinnene	16	5	Tillegg: " - Innføre stillingsstopp i statsforvaltningen og utrede hvordan man kan bidra til omstilling, reduksjon i antall direktorater og legge grunnlaget for en vellykket utflytting av statlige arbeidsplasser. "	VR	
69	Hordaland	16	6	Tillegg: "...og lede ressurser og myndighet til de delene..."	VR	
70	Akershus	16	10	Endres til: ...statlig lokalisering, og begrense bruken av unntaksbestemmelser.	A	
71	Sogn og Fjordane	16	20-21	Stryk.	A	
72	Østfold	17	8	Endres til: ... tvangssammenslåinger i 2017 , skal oppheves.	A (til fordel for 73)	
73	Sentralstyret	17	8	Endres til: Sammenslåinger vedtatt i stortingsperioden 2013-2017 skal oppheves dersom kommuner og/eller fylker sjøl ønsker det.	V	
74	Åse B. Lilleåsen	17	24-25	Stryk.	A	
75	Thomas Haug	17	24-25	Endres til: - Arbeide for en valgordning som gir velgerne mer makt over personsammensetningen på Stortinget.	A	
76	Kjersti Toppe	17	25	Tillegg: ...kommunestyrene, men ikke gjeninnføre mulighet til å stryke kandidater.	V	
77	Dissens (KT)	17	26-27	Stryk.	A	
78	Sør-Trøndelag	17	29	Nytt punkt: - Nedsette et offentlig utvalg for å utrede konsekvensene av endrede valgkretser til stortingsvalget.	V	
79	Nord-Trøndelag	17	29	Nytt punkt: - Etablere et senter / virkemiddelapparat for kommunal utvikling, blant annet basert på erfaringer fra nasjonale programmer med trepartssamarbeid sentralt og lokalt, for å bistå kommuner i arbeidet med omstilling, innovasjon og utvikling.	A	

80	Sentralstyret	17	29	Nytt punkt: - Forsterke digitaliseringen i offentlig sektor og videreutvikle de sentrale digitale registre og felleskomponenter som Matrikkelen, Folkeregisteret, Enhetsregisteret og Altinn. Dette vil styrke tjenestetilbudet, legge bedre til rette for næringslivet og skape mer effektiv drift.	V	
81	Geir Pollestad	19	5	Tillegg: Innføre ordninger for å redusere risiko for norsk næringsliv for eksempel i form av statlige garantiordninger for norsk næringsliv.	V	
82	Sogn og Fjordane	19	35-36	Stryk setningen "I tillegg er handelen...annet arbeidsliv."	VR	
83	Oslo	19	37	Nytt avsnitt: Senterpartiet vil forenkle Skattefunnordningen. Skattefunn er en målrettet og god støtte til mange SMB bedrifter. Desverre føler mange bedrifter at søknadsprosessen er så vanskelig at de ser seg nødt til å be om hjelp fra dyre kommersielle aktører for å skrive søknaden. Dette har ført til at store summer som burde gå til forskning og utvikling i dag forsvinner til konsulentselskaper. Vi ønsker en gjennomgang av ordningen for å reversere denne utviklingen.	A (til fordel for 84)	
84	Sentralstyret	19	41	Endres til: - Forenkle skattefunnordningen og tilpasse den bedre til enkeltpersonforetak, slik at den blir reelt nøytral når det gjelder selskapsform.	V	
85	Hordaland	19	50	Nytt punkt: - Legge til rette for kompetansehevingstiltak i små og mellomstore bedrifter.	A	
86	Hedmark	19	50	Nytt punkt: - Styrke satsingen på bioøkonomi gjennom at det legges til rette for samarbeid mellom næringsliv, lokale myndigheter, FoU og sivilsamfunn med en sterk statlig satsing på midler til pilotprosjekter.	A	
87	Hedmark	19	50	Nytt punkt: - Det gis tilskudd til uttak av biovirke.	A	
88	Sogn og Fjordane	19	50	Nytt punkt: - Avskaffe formueskatt på arbeidende kapital.	A	Se side 12, linje 7-8 og 15-16.
89	Sogn og Fjordane	19	50	Nytt punkt: - Ikkje auke selskapsskatten.	A	
90	Odd Helge Gangstad	20	14-15	Endres til: Norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde for alle sjøfolk i alle stillingskategorier om bord i norske farvann og på norsk sokkel.	AR (til fordel for 91)	
91	Hordaland og Geir Pollestad	20	14	Stryk "norske" i "norske sjøfolk"	VR	
92	Oslo	20	15	Tillegg: Sjømannsfradraget skal videreføres. Ved oppdrag på kontinentalsokkelen skal det brukes norsk sikkerhetsbemanning. Farledsbevisordningen analyseres og Farledsbevis (kjentmannsbevis for seiling på kysten som slik at man kan navigere uten los) gis kun til norske statsborgere. Nettolønnsordning opprettholdes for å styrke norske arbeidstakere og beholde norsk kompetanse i den maritime klyngen.	AR	
93	Dissens KT	20	22-23	Setningen strykes.	A	
94	Sør Trøndelag	20	23	Tillegg: Senterpartiet vil få på plass en statlig ordning for oppstart av ny mineralnæring. Et statsvind etter modell av Statoil.	A	
95	Dissens KT og BMDE	20	23-26	Nytt punkt: - Innføre en kommunal ressursskatt på mineralutvinning for å gi kommunene en andel av verdiskapningen ved mineralutvinning og ved utvinning av sjeldne jordarter.	A (til fordel for 96)	
96	Sentralstyret	20	23-26	Nytt punkt: - Innføre en kommunal utvinningsavgift for å gi kommunene en andel av verdiskapningen ved mineralutvinning og ved utvinning av sjeldne jordarter. Utvinningsavgiften inntreer ved overskudd utover normalavkastning.	V	

97	Oslo	21	17	Endres til: I dag styres den norske matbransjen av noen få, sterke butikkjeder, og noen sterke, privateide, leverandører. Kjedene og de privateide leverandørene får stadig ...	VR	
98	Oslo	21	22-25	Erstattes med: Senterpartiet vil styrke det nasjonale matvaremarkedet samtidig som vår konkurranselovgivning skjerpes. Senterpartiet vil arbeide for regler som sikrer fordeling av makt mellom de ulike leddene i verdikjeden og en rettferdig handelspraksis. Senterpartiet vil også arbeide for at dagligvareportalen blir et verktøy som fremmer bedre utvalg, bedre kvalitet, og småskalaprodusenter, inkludert matprodusenter som i dag ikke er representert i de store dagligvarekjedene.	AR	
99	Hordaland	21	28	Stryk "av den typen Frankrike har."	AR	
100	Oslo	21	37-38	Endres til: Senterpartiet mener at det bør stimuleres til økt produksjon av økologiske matvarer.	A	
101	Kristin Sørheim	21	37-38	Endres til: Senterpartiet mener at det skal settes et mål for økologisk produksjon for å dekke den økende etterspørselen og fordi økologiske metoder har stor overføringsverdi til hele landbruket.	A	
102	Østfold	22	16	Tillegg: Norge må legge til rette for og utvikle havbruksnæringen i et mye større mangfold og i hele landet.	AR	Ansees dekket i kapitlet "Sats på verdiskapingen i havbruksnæringen".
103	Odd Helge Gangstad	22	21	Tillegg: - Opprettholde deltakerloven og fiskesalgslagsloven. Håndheve aktivitetskravet i deltakerloven.	V	
104	Hanne Marte Vatnaland	22	22-23	Punktet strykes.	V	
105	Dissens (BMDE, KK, JSN, CAS og KT)	22	36-39	Nytt punkt: - Ha en plan for overgang fra kjøp og salg av kvoter og til tildeling av kvoter og konsesjoner til unge rekrutter når den eldre generasjon takker av. De som har vært tvunget til å kjøpe deltakerrettigheter, konsesjoner eller kvoter, skal ikke lide noe tap, men skattemessig få avskrive sine utlegg for kjøp av fiskerettigheter. Senterpartiet mener at dette kan skje over en 10–15 års periode.	A (til fordel for 108)	
106	Hordaland	22	37	Tillegg: "...takker av. Vurdere grenser for hvor stor kvote en aktør kan ha. De som har vært..."	A (til fordel for 108)	
107	Geir Pollestad	22	36-39	Erstattes med: - Legge om systemet med kvoter, konsesjoner og deltakerrettigheter på en måte som gjør det mindre kapitalkrevende å etablere seg i næringen. De som alt har foretatt investeringer må kompenseres.	A (til fordel for 108)	
108	Sentralstyret	22	36-39	Erstattes med: - Utrede overgang fra kjøp og salg av kvoter og til tildeling av kvoter og konsesjoner til unge rekrutter når den eldre generasjon takker av. De som har kjøpt deltakerrettigheter, konsesjoner eller kvoter, må ikke lide noe tap ved en eventuell endring.	V	
109	Odd Helge Gangstad	22	41	Nytt punkt: - Gjeninnføre ordningen med fiskerirettleder.	V	
110	Odd Helge Gangstad	22	41	Nytt punkt: - Utrede spørsmålet om innføring av ressursrente.	A	

111	Troms	23	28	Endres til: - Kommunene må få mer igjen for å avsette areal til havbruksnæringa, dette kan gjøres på ulike måter, eksempelvis gjennom den allerede etablerte eksportavgiften eller innføring av en arealavgift.	A	
112	Buskerud	23	31	Overskriften endres til "Jordbruk"	AR	
113	Samepolitisk råd	23	31	Tillegg: Landbruk og reindrift	AR	
114	Buskerud	23	35-36	Endres til: Tilgangen til nok og trygg mat er samfunnsopdraget til jordbruket i Norge og selvforsyningsgraden korrigeret for import av fôr skal være resultatmålet for økt matproduksjon, med grunnlag i norske arealer. Senterpartiets politikk skal bidra til jordbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig næring. For å sikre dette vil Senterpartiet øke lønnsomheten...	A	
115	Sør Trøndelag	24	8	Tillegg: ...landbruksnæringa, knyttet til Innovasjon Norge . Investeringer må bidra.....	AR	
116	Ingve Berntsen, Vidar Nedrebø	24	42	Tillegg: ...produksjonsnæringene, samt ha fokus på en tilsvarende høy standard hos kjæledyrene.	VR	
117	Rogaland	25	5	Nytt avsnitt: Avløysertilskuddet skal være en velferdsgode som gir bonden, på lik linje med andre yrkesgrupper, mulighet til å ta ut en lengre periode med ferie. Gode velferdsordninger med riktig formål er grunnleggende for rekruttering, menneskeverd og dyrevelferd.	V	
118	Samepolitisk råd	25	7-8	Endres til: ...særegne produkter. Reindrift er en viktig samisk næring, og også en viktig kulturbærer. Det er en forutsetning...	VR	
119	Samepolitisk råd	25	9	Tillegg: Reintallet må tilpasses ressursgrunnlaget, men like viktig er det at reindriften sikres forutsigbare rammevilkår.	A (til fordel for 120)	
120	Sentralstyret	25	10	Tillegg: ...beiteområdene. Det er også viktig at reindriftnæringen sikres forutsigbare rammevilkår. Senterpartiet vil bidra....	V	
121	Sogn og Fjordane	25	15	Tillegg: ...på et begrenset nivå. Senterpartiet seier nei til ynglande ulv i Noreg.	AR	Ansees ivaretatt side 34, linje 5.
122	Senterungdommen	25	29	Tillegg: ...best mulig tollvern. Norge må i tillegg søke samarbeid med andre land for å øke dette handlingsrommet, slik at tollvernet kan styrkes ytterligere.	V	
123	Sør Trøndelag	25	36	Tillegg: ...fra hele landet. Sikre/ gjenninføre en velfungerende markedsordning tilbake til 2013-nivå.	AR	
124	Henriette Sørbøe Andreassen	25	49	Tillegg: - Innføre forbud mot import av gatehunder og gatekatter til Norge, av smittehensyn.	AR (til fordel for 126)	
125	Henriette Sørbøe Andreassen	26	5	Nytt punkt: - Innføre forbud mot å innføre spiredyktige fuglefrø til Norge av hensyn til norsk fauna.	AR (til fordel for 126)	
126	Geir Pollestad	25	49	Endres til: - Føre en restriktiv politikk for import av husdyr, kjæledyr og planter for å bevare den gode dyre- og plantehelsen i Norge.	VR	
127	Senterungdommen	26	1	Endres til: Hovedavtalen for jordbruket må revideres. Avtaleverket for jordbruket har til formål å forberede Stortingets vedtak om jordbruksoppgjøret. Forhandlingene skal skje ut i fra Stortingets fastsatte mål for jordbrukspolitikken.	A	
128	Senterungdommen	26	2	Tillegg: ...kan reduseres kraftig og at kraftfôrprisen økes noe for å stimulerer til økt bruk av gress og beite hos drøvtyggere.	A	

129	Senterungdommen	26	5	Nytt punkt: Den fordel som jordbruket kan skaffe seg gjennom økt produksjon og rasjonalisering av gårdsdriften, omsetningen og foredlingen, skal så vidt mulig med hensyn til norsk økonomi, komme jordbruket til gode.	V	
130	Senterungdommen	26	5	Nytt punkt: Jordbruksforhandlingene skal gjelde for inneværende kalenderår.	A	
131	Senterungdommen	26	5	Nytt punkt: - Staten må inn med direktetilskudd til videregående utdanninger innen naturbruk, og Landbruks- og matdepartementet bør få en mer aktiv rolle i forvaltningen av disse skolene.	A	
132	Senterungdommen	26	5	Nytt punkt: - Leiekontraktene i Jordloven §8 skal økes fra 10 til 15 år. Kommunen skal ha en kopi av leiekontrakten.	A	
133	Senterungdommen	26	5	Nytt punkt: - Det må innføres strengere krav til dyretetthet i fjørfefjøs.	A	
134	Senterungdommen	26	5	Nytt punkt: - Alle former for antibiotika og vekstfremmende midler i dyrefôr må fortsatt forbys. Narasin skal defineres som et antibiotikum. Alle matvarer som inneholder antibiotika må merkes slik at dette kommer tydelig frem.	A (til fordel for 135)	
135	Sentralstyret	26	5	Nytt punkt: - Forebyggende bruk av antibiotika og vekstfremmende midler i dyrefôr må fortsatt forbys. Matvarer som inneholder antibiotika må merkes slik at dette kommer tydelig frem.	V	
136	Oppland	26	5	Nytt punkt: - Det må innføres et statlig nydyrkingstilskudd.	A	
137	Vidar Nedrebø	26	5	Nytt punkt: - Styrke veterinærtilbudet med mer midler til den kommunale vakttjenesten og veterinære reiser, gjennom geografisk differensierte tilskudd.	V	
138	Åse B. Lilleåsen	26	5	Nytt punkt: - Innføre tilskudd til landskapspleie	A	
139	Lise Marie Sommerstad	26	5	Nytt punkt: - Innføre importforbud mot «Foie gras»	A	
140	Samepolitisk råd	26	5	Nytt punkt: - Støtte reindriftens krav om en ny gjennomgang og revidering av Reindriftsloven.	V	
141	Samepolitisk råd	26	33	Tillegg: ...petroleumsvirksomhet. Områdene Lofoten og Vesterålen er vårt spiskammers og gyteområdet for skreien i Barentshavet. Området krever derfor særlig vern.	AR	Ansees ivaretatt side 26, linje 41-42.
142	Senterungdommen	26	40-42	Erstattes med: - Det skal ikke åpnes for olje- og gassutvinning på nye felt på norsk sokkel ut over dagens eksisterende felt.	A	
143	Henriette Sørbøe Andreassen	26	44	Strykes.	A	
144	Senterungdommen	26	44	Endres til: - Øke bruk av biogass til industrielle.....	AR	Ansees ivaretatt side 28, linje 24.
145	Dissens (BMDE, EL og KT)	26	48	Nytt punkt: - Avvikle ordningen med tildeling av forhåndsdefinerte områder (TFO-ordningen).	A	
146	Dissens (BMDE, EL og KT)	26	50	Nytt punkt: - Fase ut leterefusjonsordningen.	A	
147	Dissens (BMDE, EL og KT)	26	52	Nytt punkt: - Fjerne friinntekten	A	

148	Buskerud	27	31	Tillegg: ...klimaregnskapet. Høyere avvirkning til optimalt tidspunkt, kombinert med aktiv skogskjøtsel, er en nøkkelfaktor...	VR	
149	Buskerud	27	32	Tillegg: ....som ligger i skogbruket. Det vil gi incentiv til en mer aktiv bruk av skogen. Men dette må ikke bli ei sovepute. Ambisjonene for netto utslippsreduksjon må øke tilsvarende. I skjæringspunktet mellom...	AR	Ansees ivaretatt i kapitlet "Klimapolitikken - veien videre fra Paris"
150	Buskerud	28	6	Tillegg: Det må settes krav til at alle byggeprodukters CO2-fotavtrykk, basert på materialenes totale livsløp, inklusiv gjenvinning til energi.	A	
151	Vestfold og Henriette S. Andreassen	28	7	Erstatte "klimanøytralt" med "fossilfritt"	A	
152	Dissens (BMDE, KK, EL, EEM og KT)	28	16	Nytt punkt: - Arbeide for redusert forbruksvekst i Norge som tiltak for å nå klimamålene.	A (til fordel for 153)	
153	Sentralstyret	28	16	Nytt punkt: - Arbeide for en kretsløpsøkonomi i Norge som ivaretar de globale bærekraftsmålene.	V	
154	Rogaland	28	23	Tillegg: ... bekostning av matproduksjonen, hverken nasjonalt eller internasjonalt.	VR	
155	Akershus og Senterkvinnene	28	33-35	Stryke setningene etter "bærekraftig måte."	A	
156	Kjersti Toppe	28	31	Tillegg: ...etter ikke-fornybart innhold og innføre kraftige virkemiddel for å redusere bruk av plastemballasje.	A	Ansees ivaretatt side 28, linje 30-31.
157	Troms	28	39	Nytt punkt: - Gjennomføre tiltak for å utfase bruken av plast	AR	Ansees ivaretatt side 28, linje 30-31.
158	Åse B. Lilleåsen	28	39	Nytt punkt: - Redusere bruken og forsøplingen av plast i naturen.	AR	Ansees ivaretatt side 28, linje 30-31.
159	Sentralstyret	28	39	Nytt punkt: - Styrke arbeidet mot marin forsøpling og plastforurensning.	V	
160	Senterungdommen	28	39	Nytt punkt: - All offentlig transport skal være fossilfri innen 2020.	A (til fordel for 161)	
161	Sentralstyret	28	39	Nytt punkt: - Ha som mål at all offentlig transport skal være fossilfri innen 2025.	V	
162	Henriette Sørboe Andreassen	28	39	Nytt punkt: - Innføre krav om at bæreposer som brukes i Norge skal være biologisk nedbrytbare.	A	
163	Henriette Sørboe Andreassen	28	39	Nytt punkt: - Forby kosmetikk som inneholder mikroplast.	AR	
164	Rogaland	28	39	Nytt punkt: - Satse kraftig på landbruks basert biogass produksjon	A (til fordel for 165)	
165	Vestfold	28	39	Nytt punkt: - Produksjon av biogass basert på husdyrgjødsel er et viktig klimatiltak. Det må settes inn økte økonomiske virkemiddel for å etablere ytterligere produksjon på enkeltgårder og på større industrielle anlegg.	V	Tas inn med følgende tillegg: ...virkemiddel gjennom Enova for å etablere.....
166	Buskerud	28	39	Nytt punkt: - Sette krav til å synliggjøre alle byggeprodukters totale CO ₂ – fotavtrykk	A	
167	Buskerud	29	24-25	Tillegg: ... til økt avvirkning til optimalt tidspunkt, kombinert med aktiv skogskjøtsel, og planting av skog på nye arealer.	VR	

168	Oppland	30	17	Tillegg: ....rettigheter og muligheter. Statseigd skog bør seljast til lokale grunneigarar for å støtte lokal utvikling.	A (til fordel for 169)	
169	Sentralstyret	30	17	Tillegg: ...rettigheter og muligheter. Arronderingssalget i Statsskog må fullføres.	V	
170	Buskerud	30	34	Tillegg: ...med ungskogpleie, tynning, skogplanteforedling og skoggjødsling.	VR	
171	Sogn og Fjordane	30	35	Nytt punkt: - Innføre ei dispensasjonsordning for tømmertransport som gjer det muleg å ta ut skog i distrikt med dårleg vegstandard.	A	
172	Hedmark	30	35	Nytt punkt: - Utrede bruk av biokull til jordforbedring og karbonbinding i jord.	A	
173	Rogaland	31	1	Endring: Statnett skal ha monopol på bygging, drift og vedlikehold av utenlandskabler.	A (til fordel for 174)	
174	Hordaland	31	1	Endring: Statnett skal ha monopol på eierskap og drift av kabler til utlandet.	V	
175	Samepolitisk råd	31	15	Tillegg: ... for naturen, eksisterende næringer og for samfunnet.	A	
176	Dissens (BMDE, EEM, CAS og KT)	31	21-24	Nytt avsnitt: Olje- og energidepartementet har som hovedoppgave å sikre en samordnet og helhetlig energipolitikk. Et overordnet mål er å sikre høy verdiskapning gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene. I tråd med dette vil Senterpartiet at departementet skal endre navn til «Energidepartementet».	A	
177	Samepolitisk råd	31	32-33	Tillegg: .... i konflikt med verneverdiene og eksisterende næringer.	V	
178	Dissens (BMDE, KT)	31	39-40	Strykes	V	
179	Buskerud	32	7-9	Strykes	A (til fordel for 182)	
180	Henriette Sørbøe Andreassen	32	7-9	Endres til: - Ha et strengt jordvern med nullvisjon om nedbygging av matjord.	A (til fordel for 182)	
181	Hedmark	32	18	Nytt punkt: - Jordvern vektlegges tungt i alle planprosesser og at det årlige areal som omdisponeres er under 2000 dekar.	A (til fordel for 182)	
182	Åse B. Lilleåsen	32	8-9	Tillegg: På sikt må tallet reduseres ytterligere til 2000 mål - et nytt nasjonalt halveringsmål.	V	
183	Akershus	32	18	Nytt punkt: - Endre dagens nasjonale retningslinjer for samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen, slik at jordvern gis en høyere prioritet ved utbygging i pressområdene. Jordlovens bestemmelser må gis forrang foran disse retningslinjene.	V	
184	Oppland	32	18	Nytt punkt: - Når matjord omdisponeres, skal det være en avgift som går til stimulering av nydyrking. Avgiften bør tilsvare nydyrking av areal med samme produksjonskapasitet som det nedbygde arealet.	A	
185	Senterungdommen	32	18	Nytt punkt: - At ved omdisponering av matjord, bør det settes en avgift som er så høy at unødvendig bruk av matjord unngås. Avgiften bør tilsvare nydyrking av areal med samme produksjonskapasitet. Pengene bør øremerkes til nydyrking eller andre virkemidler som øker produksjonskapasiteten i jordbruket.	A	
186	Elisabeth Bakke	32	51	Endring: ... , må nytt vern i hovedsak bygge på frivillighet.	A	
187	Sør Trøndelag	33	12-13	Tillegg: Intensivere innsatsen med å forebygge og rydde opp .... , må støttes. Initiere arbeidet internasjonalt med plastfangst.	VR	

188	Oppland, Buskerud og Nord-Trøndelag	33	15	Nytt punkt: - Jobbe for at de jordbruksstilknyttede bruksrettene og rettighetene til jakt og fiske sikres og ivarestas i en lovrevisjon. For sitt arbeid med tilrettelegging for allmennhetens utøvelse av et allsidig friluftsliv i statsallmenningene, skal fjellstyrene sikres en statlig grunnfinansiering slik at de kan opprettholde nødvendig kompetanse og kapasitet for å videreføre og øke dette arbeidet. I oppfølgingen av Fjell-lov utvalgets arbeid må inntektene fra naturressursene i statsallmenningene, unntatt skogsdrifta, sikres med en 50 – 50 fordeling mellom grunneierfondet og fjellkassen.	V	
189	Sentralstyret	33	18-19	Endring: Senterpartiet vil ha egne bestandsmål for jerv, gaupe og bjørn. Disse artene må forvaltes på en slik måte at man opprettholder en utstrakt beitebruk i Norge.	V	
190	Buskerud	33	26 - 31	Stryk avsnittet.	V	Sees i sammenheng med 192.
191	Buskerud	33	48	Erstatt "utmarksnæringene" med "utmarksbeitene"	A	
192	Buskerud	33	49	Tillegg: ...naturressursene best mulig. Det er nødvendig både for å øke sjølvforsyningsgraden av mat basert på norske for – ressurser og for å opprettholde det biologiske mangfoldet. Svært mange arter av karplanter, insekter og sopp er avhengige av aktiv beitebruk og slått av marginale engarealer. Disse artene har tilpasset seg åpne arealer påvirket av beite- og landbruksaktivitet gjennom 1000 – vis av år. Nå trues disse artene av gjengroing. Norge har et spesielt ansvar for disse artene ettersom vi stadig har en aktiv beitebruk i utmark. Når det gjelder de store rovdyra, er situasjonen motsatt. De lever i store antall i andre deler av verden, og selv om de står høyt oppe på den norske rødlista, er ingen av dem oppført som truede på den globale. Derfor må hensynet til beitenæringene og kulturlandskap prioriteres høyere.....	V	
193	Samepolitisk råd	34	7	Tillegg: ...skader på bufe og reinsdyr er dokumentert.	VR	
194	Samepolitisk råd	34	13	Tillegg: Beitenæringenes fagkompetanse må i større grad inkluderes i kunnskapsgrunnlaget for rovdyrforvaltningen.	VR	Settes inn som eget strekpunkt.
195	Sør Trøndelag	34	15	Tillegg: ...av skadedyr. Innvilgelse av skadefelling på rovvilt overføres fra fylkesmannen til fylkeskommunen. Kommunale jaktlag...	A	
196	Dissens (KT)	34	15-18	De to siste setningene i punktet strykes.	A	
197	Senterungdommen	34	15-18	Endres til: ...når de skal utføre samme oppgave. Ved uttak av skadedyr skal det brukes hjelpemidler som droner, scooter og helikopter for å gjøre jobben lettere og mer effektiv. Det må også være tillatt med løs, på drevet halsende hund. Staten skal også dekke alle kostnader tilknyttet felling av skadedyr.	A (til fordel for 198)	
198	Samepolitisk råd	34	15-18	Endres til: ... når de skal utføre samme oppgave. Ved uttak av skadedyr må det være mulig å bruke nødvendige ressurser. Spesielt hund og tekniske hjelpemidler som drone, scooter, helikopter osv. Det må også være tillatt...	V	
199	Hedmark	34	23-24	Endres til: - Rovdyrproblematikken skal ikke innskrenke beiteretten. Rovviltpolitikken må ha en utforming som ikke fratrar folk beiteretten.	A	

200	Nord-Trøndelag	34	38	Nytt avsnitt: Statsallmenningene er viktige friluftsområder for betydelige befolkningsgrupper. Statsallmenningene har også tilbud til andre enn jegere og fiskere, og den tilrettelegging som gjøres av fjellstyrene kommer mange grupper innenfor friluftslivet til gode. Betydningen av fjellstyrenes forvaltnings av områdene for folkehelse og friluftsliv kan og bør verdsettes.	V	
201	Hordaland	34	41	Tillegg: ... for friluftsliv og merking av turløyper og stier nær folk.	VR	
202	Nord-Trøndelag	34	49	Nytt punkt: - Ikke at fjellstyrenes forvaltningsansvar for statsallmenningene skal svekkes gjennom Fjelllovutvalgets forslag, men det lokale sjølstyret gjennom fjellstyrene bør komme styrket ut.	V	Flyttes til side 33, linje 15
203	Vestfold	34	49	Nytt punkt: - Sikre grunneiernes interesser opp mot det organiserte og kommersialiserte friluftsliv.	V	
204	Oslo	35	1 -2	Endre kulepunkt 2 og 3 til: * Trafikkveksten i by = gange, sykkel og kollektiv. Vegsatsing og kollektivutbygging i distriktene. * Overgang til lav- og nullutslippsløsninger.	A	
205	Nord-Trøndelag	36	4	Strykes	A (til fordel for 206)	
206	Geir Pollestad	36	4	Endres til: - Legge "Nye Veier AS" inn under Statens vegvesen og sikre en bedre finansieringsmodell som kan gi en raskere gjennomføring av selskapets prosjekter.	V	
207	Dissens (BMDE, JSN, CAS, og KT)	36	7	Nytt punkt: - Gjeninnføre Postens monopol på brev under 50 g og lørdagsombæring.	A	
208	Sør Trøndelag	36	33	Tillegg: ....hele veinettet, samt at det må innføres en differensiert standard på gang og sykkelveier i by og distrikt.	A (til fordel for 209)	
209	Sentralstyret	36	33	Tillegg: ...hele veinettet, samt at det må innføres en differensiert standard på gang og sykkelveier tilpasset det øvrige trafikkbildet.	V	
210	Dissens (BMDE)	36	48-51	Endres til: Økningen i antall elbiler i Norge har bidratt til å skape et marked for neste generasjons kjøretøy, og dermed reduserte klimautslipp. Det er viktig at Norge fortsatt legger til rette for utviklingen av nullutslippsbiler. Senterpartiet vil ha en gradvis utfasing av bruksfordelene for nullutslippsbil fram mot 2030, men beholde kjøpsfordelene.	A	
211	Oslo	36	49-51	Endres til: ...å kjøre i kollektivfelt. Kjøps- og bruksfordelene beholdes til nullutslippsbiler er konkurransedyktige uten disse.	A	
212	Senterungdommen	36	49-51	Endres til: ...å kjøre i kollektivfelt. Senterpartiet mener nullutslippskjøretøy skal, frem til markedet er stabilisert, ha betydelige avgiftsfordeler. Fordelene skal revideres og moderniseres frem mot 2021.	A	
213	Troms	36	48 -51	Endres til: ... å kjøre i kollektivfelt. Senterpartiet vil ha en gradvis utfasing av kjøpsfordelene for nullutslippsbil fram mot 2030. Bruksfordeler for nullutslippsbiler bestemmes lokalt.	A	
214	Troms	37	9	Tillegg: ...2018-2029. Målsettingen for reduksjon av vedlikeholdsetterslepet skal være minst like høye på fylkesvegnettet som for riksvegnettet.	AR	Ansees ivaretatt side 37, linje 10-11.
215	Troms	37	12	Endres til: - Det forutsetter at årlig ramme for nasjonale rassikringsmidler til riks- og fylkesveg styrkes betydelig, og at minimum halvparten av rassikringsmidlene går til fylkesvegtiltak.	AR	Ansees ivaretatt side 37, linje 10-12.

216		37	16-17	<u>Endres til:</u> - Ha en sterk satsing på produksjon av biodrivstoff basert på norske ressurser. Stortinget må klarlegge.	A	
217	Østfold	37	23	Endres til: ...infrastrukturen for transpormidler med el-hydrogen og biodrivstoff. Det må...	AR	
218	Senterungdommen	37	28	Nytt punkt: - Kreve at alle bensinstasjoner langs de norske hovedfartsårene etablerer hurtigladestasjoner.	A	
219	Morten Vollset	37	28	Nytt punkt: - Overføre oppgaver og ansvar fra regionapparatet og fylkesavdelingene innen Statens vegvesen til fylkeskommunene.	AR	Ansees ivaretatt side 16, linje 41-43 og side 17, linje 13-14.
220	Thomas Haug	37	28	Nytt punkt: - Øke satsingen på Nasjonale turistveier.	V	
221	Troms	37	39	Ordet "bykommunene" erstattes med "byområder".	VR	
222	Troms	37	41	<u>Endring:</u> ...i store kollektivinvesteringer i de ni byområdene som i dag har muligheten til å inngå bymiljøavtale , som for eksempel Bybanen i Bergen...	VR	
223	Sentralstyret	37	41-43	<u>Stryk følgende:</u> "som for eksempel Bybanen i Bergen, superbuss i Trondheim, bussveier i Stavanger, metrotunnel i Oslo og Fornebubanen i Oslo og Akershus. "	V	Ses i sammenheng med forslag 222 der "byene" er forelått endret til "de ni byområdene som i dag har muligheten til å inngå bymiljøavtaler".
224	Akershus	37	43	Tillegg: ...Fornebubanen i Oslo og Akershus og baneløsning for Nedre Romerike.	A (til fordel for 223)	
225	Oslo	37	45	<u>Nytt avsnitt:</u> Støy er et økende problem i byer og tettsteder i dag. Det er et miljøproblem og bidrar til redusert velvære og mistrivsel. Spesielt er støy ved boligen over anbefalt grense på 55 dB et miljøproblem som rammer ca. 1,5 millioner nordmenn.	AR	
226	Vidar Nedrebø, Asbjørn Birkeland, Kjetil Slettebø, Ingve Berntsen, Hanne Marte Vatnaland, Jon Rikard Kleven og Beathe Marie Dahl Eide.	37-38	46-8	<u>Endres til:</u> En moderne jernbane er en effektiv og miljøvennlig transportform. Senterpartiet vil knytte landet samme med utbygging av høyksthetsjernbane. Intercitystrekningene må bygges ut på en slik måte at de kan være en del av et fremtidig høyhastighetsnett. For å lykkes må jernbanen være det mest attraktive transporttilbudet for gods- og passasjertransport mellom landsdelene, reisetid er avgjørende. Et variert stoppemønster vil skape desentraliserte bo- og arbeidsmarkeder. Dette vil minske presset på matjord rundt byene og skape sterke regioner i hele landet. Norge har flere av de mest trafikkerte innenlands flyrutene i Europa, skal en nå forpliktelsene i Paris-avtalen må vi flytte over på miljøvennlige alternativer. Transport utgjør 31 % av klimagassutslippene i Norge, og har økt med 25 % mellom 1990 og 2015. En forutsetning for lønnsomhet er å få gods over på bane, dette vil redusere slitasje på veier, bedre trafikksituasjonen og skåne miljøet. For å styrke eksisterende jernbane vil Senterpartiet arbeide for å bygge flere kryssningsspor og nye signalsystem. Vi vil også vedlikeholde banestrekningene slik at regulariteten på jernbanenettet kan bli bedre. Gjenværende banestrekninger må elektrifiseres. Et alternativ kan på noen banestrekninger være hydrogen, og på kort sikt naturgass.	A	
227	Østfold	37	50	<u>Endres til:</u> Vi vil arbeide for full utbygging av IC-løsninger mellom Halden - Lillehammer - Skien og vil styrke...	A	

228	Senterkvinnene	37	50-52	Endres til: Vi vil bygge ut moderne intercity-løsninger rundt og mellom de store byene og tettstedene på en slik måte at de kan være en del av et fremtidig høyhastighetsnett mellom landsdelene. For å styrke...	A	
229	Senterungdommen	38	3	Tillegg: Gjenværende banestrekninger må elektrifiseres innen 2030.	A	
230	Kristin Sørheim	38	12 -13	Endres til: Staten har et ansvar for å bidra til lav- og nullutslippsteknologi og må sikre finansiering både for riks- og fylkesvegsamband.	V	Se også 244.
231	Akershus	38	26	Endres til: - Utvide bymiljøavtalene (også for mellomstore byer og byområder) og belønningsordningen.	A	
232	Østfold	38	30	Tillegg: - Styrke TT-ordningen og fleksible kollektivtransport-ordninger (FLEXX).	V	
233	Oslo	38	34	Nytt punkt: - Redusere støypenger i byer og tettsteder.	V	
234	Akershus	38	34	Nytt punkt: - Legge bedre til rette for transportsyklistene ved å bygge flere sykkelfelt/egne traseer, slik at flere kan bruke sykkel til rask transport over lengre strekninger.	V	
235	Akershus	38	34	Nytt punkt: - Bygge ut sykkelhotell/sykkelparkering ved kollektivknutepunkt	V	
236	Akershus	38	34	Nytt punkt: - Forenkle og samordne billettsystemene for kollektivtransport på tvers av fylkesgrenser.	V	
237	Akershus	38	34	Nytt punkt: - At de nasjonale kravene for løyvebevilning evalueres for mulig skjerpelse.	A (til fordel for 239)	Ansees også ivaretatt side 38, linje 15-20.
238	Akershus	38	34	Nytt punkt: - Gi drosjesentralene større grad av kontroll over godkjenning av tilsetning.	A (til fordel for 239)	Ansees også ivaretatt side 38, linje 15-20.
239	Akershus	38	34	Nytt punkt: - Styrke dagens løyveordning til det beste for næringa og kundegruppa.	V	
240	Akershus	38	34	Nytt punkt: - At det fortsatt skal være døgnberedskap på drosjer i hele landet.	V	
241	Morten Vollset	38	34	Nytt punkt: -Vurdere om fylkeskommunene skal få kjøpsansvaret for regionale jernbanetjenester.	A	
242	Troms	38	34	Nytt punkt: - Gjennomføre en utredning av framtidens jernbaneinfrastruktur i og ut av Nord-Norge. Dette spesielt med bakgrunn i den sterke veksten i sjømattransport ut av landsdelen, som forventes å øke ytterligere.	V	
243	Kristin Sørheim	38	34	Nytt punkt: - Sikre fylkeskommunene finansiering av ferjedrifta.	A (til fordel for 244)	
244	Troms	38	34	Nytt punkt: - Styrke fylkeskommunenes økonomiske muligheter til å gi et framtidsrettet fergetilbud langs kysten. Dette særlig med bakgrunn i at flere kystfylker har kommet dårlig ut av senere endringer i inntektssystemet, knyttet til båt og fergedrift.	V	
245	Rogaland, Senterkvinnene og Senterungdommen	38	34	Nytt punkt: - investere i høyhastighetstog og infrastruktur det krever.	A	
246	Vestfold	38	34	Nytt punkt: - Sikre effektiv jernbane og kollektivløsninger ved å framskynde kobling av sørlandsbanen og vestfoldbanen. Utvikle en effektiv intercityløsning fra Lillehammer til Stavanger.	A	
247	Hordaland	38	34	Nytt punkt: - Ha null- og lavutslipp som hovedregel ved utlysning av nye anbud på ferjer og hurtigbåter, samtidig som regulariteten blir opprettholdt eller forbedret.	V	

248	Morten Edvardsen, Bjørg Sandkjær, Ingvar Botnen	38	34	Nytt punkt: - Stille krav om nullutslipp i taxiløyver fra 2025.	A	
249	Senterungdommen	38	34	Nytt punkt: - Ha en offensiv holdning til selvkjørende biler og jobbe for utvikling og forsvarlig anvendelse av teknologien.	AR	
250	Senterungdommen	38	34	Nytt punkt: - Prioritere jernbaneutbygging i områder hvor næringsutviklingen er stor, for å få godstransporten av naturressurser og råvarer til markedet bort fra veinettet, og over på bane. Både med tanke på effektivitet, trafiksikkerhet og miljøhensyn.	A	
251	Oslo	38	37	Stryk setningen	VR	
252	Nord-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Olav Myklebust	39	1	Stryk punktet	A	
253	Sør Trøndelag	39	2	Nytt punkt: - Ørlandet flyplass må inn på kortbanenettet.	A	
254	Troms	39	10	Tillegg: For å lykkes med å få mere av godstransporten over på sjø, er det nødvendig å se på hvilke nye virkemidler staten kan etablere som bidrar til dette.	AR	Ansees ivare tatt side 39, linje 19.
255	Hordaland	39	17	Endre "2030" til "2022"	A	
256	Troms	39	19	Endres til: - Sørg for at det utvikles framtidssrettede godstransportløsninger langs kysten av landet, slik at en større andel av godstransporten flyttes fra vei til sjø. Det vil være nødvendig å se på ulike statlige insentiver og virkemidler for å få dette til.	A	
257	Jens Olav Løvlid	39	24	Nytt punkt: -Starte planlegging og prosjektering av ny jernbanelinje mellom Fauske og Kirkenes.	A	
258	Senterungdommen	39	29	Endres til: For å styrke mobildekningen på kort sikt vil vi åpne for nasjonal roaming ; at kunder skal ha...	VR	
259	Hedmark	39	44	Nytt punkt: - Det må etableres klare nasjonale sikkerhetsregler og kontrollrutiner innenfor datasikkerhet. Norske selskaper må gjennom kontrollrutinene for norske datatjenester blir outsourcet.	A (til fordel for 260)	
260	Åse B. Lilleåasen	39	44	Nytt punkt: - At det etableres klare nasjonale sikkerhetsregler og kontrollrutiner for outsourcing av norske datatjenester.	V	
261	Rogaland	40	7	Nytt punkt: - Gjeninnføre fraktrefusjonen for legemidler som ble fjernet fra 01.01.17.	A	
262	Sør Trøndelag	41	2	Endres til: Ha gode aktiviserende trygdeytelser som forhindrer sosial dumping	A	3. kulepunkt i rammen
263	Per Olaf Lundteigen	41-43	4-7	HELHETLIG ENDRINGSFORSLAG (se eget vedlegg)	A	
264	Per Olaf Lundteigen	41	6	Tillegg ...og reallønnsvekst for alle grupper .	VR	
265	Per Olaf Lundteigen	41	12	Endres til: ...tariffavtaler undergraver denne plattformen.	VR	
266	Per Olaf Lundteigen	41	24-26	Endres til: Norge har hatt svært stor arbeidsrelatert innvandring fra EØS-området etter den store EU-utvidelsen østover i 2004. Mange av disse EØS-innvandrerne har vært sysselsatt i næringer som bygg og anlegg, reiseliv og landbruk.	A	
267	Akershus og Senterkvinnene	41	24	Stryk "nødvendig"	A	

268	Akershus og Senterkvinnene	41	25-26	Stryk siste setning.	A	
269	Per Olaf Lundteigen	41	28-31	<u>Endres til:</u> Det store arbeidskraftstilbudet fra tidligere østblokkland har medført problemer i deler av norsk arbeidsliv. Høyt innslag av utenlandske arbeidstakere har gitt seg utslag i lavere produktivitetutvikling, lavere lønnsvekst og fallende status innenfor flere tradisjonelle håndverkyrker. Dette er negativt for både det norske arbeidsmarkedet så vel som det norske arbeidsmarkedet. Kombinert med økt eksport av trygdeytelser til EU-borgere og lavere yrkesdeltakelse blant nordmenn er dette negativt for vår evne til å bære offentlige forpliktelser i årene framover.	A	
270	Akershus og Senterkvinnene	41	28	Stryk "likevel"	AR	
271	Akershus og Senterkvinnene	41	30	Stryk "stor"	VR	
272	Per Olaf Lundteigen	42	2-5	<u>Endres til:</u> Vårt viktigste virkemiddel er ordnede forhold, trepartssamarbeidet og effektive kontrollmekanismer for å sørge for at norske lønns og arbeidsvilkår gjelder i Norge, herunder balanse i det norske arbeidsmarkedet. Nasjonale reguleringer av arbeidsinnvandringen fra EØS-området utenom Norden må derfor gjeninnføres.	A	
273	Per Olaf Lundteigen	42	11-16	<u>Endres til:</u> Fortsatt høyt omfang av utenlandsk arbeidskraft fra EU-land i det norske arbeidsmarkedet gir et stort tilbud av arbeidskraft som tilbys lavere lønns- og arbeidsvilkår. Det gir press nedover på norske lønns- og arbeidsvilkår. Presset er ulikt fordelt mellom yrkesgrupper, aldersgrupper og arbeidsevne. De fagene som har dårligst vern gjennom språk, kvalifikasjoner og fagorganisering taper og blir hengende etter. Dette står i kontrast til Senterpartiets mål om jevnbyrdige forhold mellom folk og mellom yrkesgrupper i Norge. Det er ikke mulig å oppnå full sysselsetting og et velorganisert arbeidsmarked med fri arbeidsinnvandring fra EØS-området.	A	
274	Akershus og Senterkvinnene	42	11	<u>Endres til:</u> "Fortsatt stor arbeidsinnvandring gir en stor tilgang på arbeidskraft, som igjen presser norske lønns- og arbeidsvilkår nedover.	VR	
275	Akershus og Senterkvinnene	42	15	<u>Endres til:</u> ...mellom folk i Norge. Vi vil ikke kunne oppnå full sysselsetting og...	A	
276	Per Olaf Lundteigen	42	17	<u>Nytt avsnitt:</u> Myndighetene må motarbeide arbeidslivskriminalitet med langt kraftigere lut. Det økte omfanget av arbeidslivskriminalitet går hånd i hånd med den frie bevegelsen av arbeidskraft innen EØS-området. Senterpartiet vil arbeide for en kraftig styrking av myndighetenes arbeid for å avdekke og forhindre arbeidslivskriminalitet i samarbeid med arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene. Det store omfanget av arbeidslivskriminalitet undergraver levevilkårene for seriøse foretak så vel som arbeidsforholdene for arbeidstakere i deler av det norske arbeidslivet. Statens skatteinntekter reduseres også samtidig som trygdeytelser uriktig utbetales.	V	Setning nummer to strykes. (Det økte omfanget....innen EØS-området.)

277	Per Olaf Lundteigen	42	18-21	<u>Endres til:</u> Senterpartiet arbeider for et arbeidsliv med ordnede forhold og plass til alle med hel eller delvis arbeidsevne. For å underbygge dette støtter vi opp om trepartssamarbeidet, avtalen om inkluderende arbeidsliv og reformer som gjør det lettere å kombinere arbeid med pensjon og andre velferdsytelser.	VR	
278	Per Olaf Lundteigen	42	27	Endres til: ... midlertidig karakter. Senterpartiet mener imidlertid omfanget av ...	AR	
279	Akershus	42	41-42	<u>Endres til:</u> - At norsk arbeidslivslovgivning, norske tariffavtaler og ILO-konvensjoner implementert av Norge skal ha forrang foran EU-retten.	VR	
280	Akershus	43	8	Nytt punkt: - At den norske arbeidslivsmodellen skal være en del av undervisningen i samfunnsfag.	AR	
281	Sogn og Fjordane	43	8	Nytt punkt: - Etablere eit kunnskapsenter for utvikling av og modernisering av kommunesektoren, basert på trepartssamarbeidet og samlokalisert med senter for distriktsutvikling.	A (til fordel for 282)	
282	Sentralstyret	43	8	Nytt punkt: - Senter for distriktsutvikling skal også være et kunnskapsenter for utvikling av og modernisering av kommunesektoren, basert på trepartssamarbeidet.	V	
283	Østfold	43	8	Nytt punkt: - Ha en gjennomgang av permisjonsreglementet for at ordningen skal kunne fungere for flere arbeidsgrupper og for å unngå at flere sendes ut i arbeidsledighet.	AR	
284	Asbjørn Birkeland	43	8	Nytt punkt: - Gjøre arbeidsmiljøloven gjeldende for oljearbeidere på flerbruksfartøy.	A	
285	Sør Trøndelag	43	16-20	<u>Stryke følgende:</u> Derfor må vi både hindre vekst i antall stønadsmottakere og begrense omfanget og antallet velferdsordninger. Når en gruppe blir tilbudt en rettighet får en annen gruppe plikt til å oppfylle denne rettigheten. I praksis består denne plikten ofte i å betale mer skatt for å finansiere nye eller bedre velferdsordninger. Fordi alle må betale skatt, mener Senterpartiet det er riktig og viktig at alle også får tilgang til velferdsgodene.	A	
286	Ingvar Botnen	43	19-21	Setningene "Fordi ... " og "Derfor ... " bør strykes.	A	
287	Oslo	43	35-37	Stryk setningen "Permanente ytelser....."	A	
288	Dissens (BMDE, KK, JSN, KT og JOT)	43	37-39	<u>Tillegg:</u> Unntaket fra dette kan være uføretrygdede med omsorg for flere barn som får behovsprøvd barnetillegg.	A	
289	Dissens (BMDE, EL og KT)	43	45-47	Nytt punkt: - Sørge for at personer med alvorlige diagnoser som er under aktiv behandling, får nødvendig fleksibilitet når det gjelder sykemeldingens lengde og gradering, bedre mulighet for arbeidsnærvær og økonomisk sikkerhet i behandlingsperioden ut over ett år.	A (til fordel for 290)	
290	Sentralstyret	43	45-47	Nytt punkt: - Utrede muligheten for at personer med alvorlige diagnoser som er under aktiv behandling, får nødvendig fleksibilitet når det gjelder sykemeldingens lengde og gradering, bedre mulighet for arbeidsnærvær og økonomisk sikkerhet i behandlingsperioden ut over ett år.	V	
291	Oslo	43	48-49	Punktet strykes.	V	
292	Ingrid Waagen	43	49	<u>Tillegg:</u> Folk som mottar ytelser fra NAV og som tar på seg omsorgsoppgaver skal ikke trekkes i stønad hvis det ikke går utover avtalen med NAV.	A	
293	Hordaland	43	50-51	Punktet strykes	A	
294	Oslo	43	52	Punktet strykes	A	

295	Sør Trøndelag	43	52	Ordet "fjerne" erstattes med "begrense"	A	
296	Dissens (BMDE, KT)	44	4	Nytt punkt: - At barnetrygd holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp.	V	
297	Oslo	44	7	Punktet strykes.	A	
298	Senterungdommen	44	16	Nytt punkt: - At det innføres en karensgdag. Det gjøres unntak for mennesker med kroniske lidelser.	A	
299	Senterungdommen	44	16	Nytt punkt: - At sykelønnsordningen reduseres til 90 %. Det gjøres unntak for mennesker med kroniske lidelser.	A	
300	Senterkvinnene	44	28	<u>Nytt avsnitt:</u> Gi bankene økt fleksibilitet når det gjelder egenkapitalkrav/lån med pant i egen bolig, slik at det kan utøves større grad av skjønn (mtp inntekt og totalgjeld). Dagens regelverk er rigid og ikke tilpasset at boligmarkedet fungerer ulikt i ulike deler av landet.	A	
301	Senterungdommen og Henriette S. Andreassen	44-45	47-2	Strykes.	A	
302	Sør Trøndelag	44	52	"presse prisene ned." erstattes med "redusere kostnadene."	VR	
303	Sør Trøndelag	44-45	52-1	Strykes: Mer konkurranse og innovasjon skal sikres ved hjelp av funksjonskrav.	A	
304	Dissens (CAS og KT)	45	5 og 6	Setningen "Spredt boligbygging skal tillates." <u>erstattes med</u> "Spredt boligbygging kan tillates i distrikt med negativ folketallsutvikling og der det ikke er i strid med nasjonale jordvern- og friluftinteresser."	A	
305	Senterungdommen	45	5 og 6	Setningen "Spredt boligbygging skal tillates." <u>erstattes med</u> "Spredt boligbygging skal tillates i distriktkommuner. Spredt boligbygging skal ikke gå på bekostning av jordvern."	A	
306	Kjersti Toppe	45	5 og 6	Setningen "Spredt boligbygging skal tillates." <u>erstattes med</u> "Spredt boligbygging kan tillates i distrikt der dette ikke er i strid med viktige jordvern- og miljøhensyn."	A	
307	Senterkvinnene, Senterungdommen, Akershus	45	13-14	Stryk setningen.	A	
308	Nord-Trøndelag	45	22	Tillegg: Forsøksordningen med at Fylkesmannen kan oppheve innsigelser innføres permanent.	V	
309	Senterungdommen	45	29-30	Stryke: "og færre byggetiltak blir søknadspliktige."	A	
310	Dissens (OBM, JSN og JOT)	45	46	Endres til: - Myke opp reglene for bygging i 100-metersbeltet gjennom en regel som sier at byggeforbudet først trer inn når 30 % av gjeldende kommunes strandsone er nedbygd.	V	
311	Sør Trøndelag	46	12	Stryk setningen "Det er stor mangel på egnede boliger...."	A	
312	Kjersti Toppe	46	14	<u>Tillegg:</u> Barnefamilier med barn som har særlige behov, opplever ofte manglende støtte og lite koordinerte tilbud fra det offentlige.	AR	Ansees ivaretatt side 46, linje 3-13.
313	Sør Trøndelag	46	26	Nytt punkt: - Gjenninføre diagnoselista	A	
314	Sør Trøndelag	46	26	Nytt punkt: - At det skal arbeides for statlige finansieringsordninger som setter kommunene istand til å ha et tilbud på bolig til alle som har nedsatt funksjonsevne.	V	
315	Nord-Trøndelag	46	26	Nytt punkt: - Gi personer med nedsatt funksjonsevne økt personlig frihet gjennom å øke rammene for TT-ordningen.	AR	Ansees ivaretatt side 46, linje 16-25.
316	Kjersti Toppe	46	26	Nytt punkt: - Sikre at foreldre med barn med særlige behov får et helhetlig oppfølgingstilbud og rett på avlastning, og at avlastningstilbudet har god kvalitet tilpasset det enkelte barnet.	AR	Ansees ivaretatt side 46, linje 16-25.

317	Sør Trøndelag	47	0	"Forebygging framfor reparasjon" endres til "Helsefremmende forebygging"	A	Gjelder kapitteloverskrift.
318	Oslo	47	6	Bytt ut ordet "bakgrunn" med "tilhørighet".	VR	
319	Samepolitisk råd	47	6	Tillegg ... uavhengig sosial, kulturell, språklig og geografisk bakgrunn.	VR	
320	Sør Trøndelag	47	29-30	Endres til: ...som ikke vedlikeholder eller gir bedre helse , kan ikke være...	AR	
321	Oslo	48	3	Tillegg: ...og resepter, digitaliseres i større grad	VR	
322	Oslo	48	10	Endres til: God folkehelse lønner seg. Det påvirker alle samfunnsområder, og dreier seg om fordelingspolitikk i stort format.	VR	
323	Sør Trøndelag	48	22	Setningen om mobbing knyttes sammen med setningen under (Senterpartiet vil prioritere barn og unge..)	VR	
324	Senterungdommen og Henriette S. Andreassen	48	30	Stryk setningen ("Amming.....")	A	
325	Sogn og Fjordane	48	33-34	Tillegg: ...helseaktiveter. Utvikling av nye typer tilbud som tar i bruk ressurser i lokalsamfunnet og har en større tverrfaglig tilnærming, må løftes fram. Eksempel på dette er velferdstjenester med utgangspunkt i landbruket; "Inn på tunet". Slikt arbeid...	V	
326	Kjersti Toppe	48	42-43	Punktet flyttes til side 51, linje 20.	VR	
327	Vidar Nedrebø	48	46	Nytt punkt: - Informasjonskampanje for å fjerne barirer ved organdonasjon. Åpne for donorregistrering i kjernejournalen ved 18 år, via egne nettsider.	AR	
328	Dissens (BMDE, KK, KT)	48	45	Nytt punkt: - Fortsette å bruke mva-systemet og andre avgifter for å stimulere til et sunnere kosthold.	V	
329	Ingrid Waagen	48	46	Tillegg til dissens: ...et sunnere kosthold, ved å ha lavere moms på sunne matvarer og høyere moms på usunne matvarer.	AR	
330	Ingrid Waagen	48	46	Nytt punkt: - Forby tilbud på godteri.	A	
331	Oslo	48	49	Stryk: "Alkoholforbruket er økt med 40 % de siste 20 årene."	VR	
332	Oslo	48	50-51	Endring: Dette har store samfunnsmessige konsekvenser, og rammer svært mange familier og andre pårørende .	VR	
333	Dissens (EL, JSN, CAS)	49	19	Punktet strykes.	V	
334	Senterungdommen	49	22	Nytt punkt: styrke ordningen med røykfrie soner på uteserveringer	A	
335	Kjersti Toppe, Jenny Klinge	49	32-34	Endres til: Senterpartiet konstaterer at Norge er blant de landene i Europa med lavest narkotikabruk. Men norsk narkotikapolitikk har likevel ikke nådd sine mål. Samfunnet har i for stor grad sett på narkomane som kriminelle, som først og fremst er møtt med straff. Senterpartiet vil jobbe for økt bruk av reaksjoner som har til hensikt å hjelpe mennesker ut av begynnende narkotikaproblemer og reaksjoner som sikrer alle tyngre brukere oppfølging og helsehjelp. Rusomsorgen må styrkes og tiltak mot overdoser må intensiveres.	V	

336	Dissens (OBM, EL og JOT)	49	36-41	<u>Erstattes med følgende:</u> Portugal har opprettet en nemndordning som følger opp personer som pågripes av politiet for besittelse av narkotika til eget bruk. Nemndene er tverrfaglige og vurderer den enkeltes rusproblematikk og hvilken form for hjelp eller oppfølging hver og en har behov for. Ved gjentatte pågripelser har nemnden mulighet til å ta i bruk ulike sanksjoner som bøter, meldeplikt eller samfunnsstraff. Personer som ivretas gjennom nemndordningen, vil slippe påtale og videre straffeforfølgelse dersom de følger opp anbefalinger og beslutninger som tas av nemnden. Denne formen for «ruskontrakter» som reaksjonsform bør tilbys rusbrukere over hele landet, som alternativ til påtale og anmerkning i strafferegisteret. De som tas for kjøp og salg av narkotika, sendes ikke til nemndene, men straffeforfølges av politi og rettsapparat.	A	Samlet votering over forslag 336 og 337.
337	Dissens (OBM, EL og JOT)	50	10 til 16	Erstattes med følgende: – Flytte oppfølgingen av narkomane fra straffesystemet inn i helsevesenet. Det må etableres tverrfaglige nemnder etter portugisisk modell som vurderer tiltak for personer som pågripes for besittelse av narkotika til eget bruk.	A	
338	Kjersti Toppe og Jenny Klinge	49	37-40	<u>Endres til:</u> Vi vil at narkotikaprogram med domstolskontroll, som innebærer at rusmisbrukere kan dømmes til å gjennomgå et rehabiliteringsprogram i stedet for en ubetinget fengselsstraff, skal brukes mer, og at målgruppen for ordningen utvides. Det bør øremerkes midler for å sikre dette.	V	
339	Kjersti Toppe og Jenny Klinge	49	40-41	<u>Endres til:</u> Vi vil stimulere til økt bruk av straffegjennomføringsloven § 12 om straffegjennomføring i annen institusjon enn fengsel.	V	
340	Kjersti Toppe og Jenny Klinge	50	26	Nytt punkt: - Bedre rusavhengiges helse ved å ha en nasjonal satsing på forebygging og behandling leverbetennelse, hepatitt C, med mål om å utrydde sykdommen.	V	
341	Sofie Margrethe Selvikvåg	50	50	<u>Nytt avsnitt:</u> Utvikle god psykisk helse hos barn og unge Kommunene er den sentrale arenaen for utviklingen av gode tjenester innen tidlig innsats og lavterskel tilbud. Det er der brukerne av tjenestene er. Det er der samhandling og kontinuitet skal bygges ut. Folk skal kjenne at tjenestene henger sammen, at de samhandler og at de favner hele mennesket. Vi vil at tjenestene skal se hele barnet. Vi kan ikke fortsette å ha det slik at en tjeneste ser tankene, en annen følelsene og en tredje atferden og en fjerde kroppen og en femte ser de foresatte og nærmiljøet og ingen ser utviklingen av hele barnet i det lange løp. Barnas samlede behov skal gå foran de enkelte tjenestenes og sektorenes behov, enten de heter familievern, helsestasjon, barnehage, skole, PP-tjenesten, politi eller barnevern eller BUP. Flere kommuner har startet med å samordne tilbudene, enten de kaller det Familiesenter eller Familiens hus eller noe annet. Vi ønsker at alle kommuner skal tenke helhetlig i organiseringen av tjenestetilbudet til barn og unge og familier.	A	
342	Dissens (KK og KT)	51	19	Nytt punkt: - Utrede en ordning med solidarisk samfunnstjeneste for ungdom.	A	
343	Senterungdommen	51	20	Nytt punkt: - Sikre at fastleger ikke gis mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort, eller sette inn spiral. Man skal heller ikke kunne reservere seg mot å skrive ut hormonell prevensjon.	A	

344	Østfold	52	27	Nytt punkt: - Innføre spareordning med skattefritak for alle over 40 år som stimulerer til at seniorer selv bygger og utvikler boliger, boligkollektiv eller bofellesskap med livsløpsstandard.	A	
345	Senterkvinnene	52	50	Nytt avsnitt: Det står til enhver tid over 400 mennesker i kø i påvente av organdonasjon. Flere dør i denne køen på grunn av mangel på donorer. Senterpartiet vil jobbe for å få flere til å bli organdonorer.	V	
346	Senterkvinnene	54	3	Nytt punkt: Støtte det aktive informasjonsarbeidet rundt organdonasjon for å bidra til mer kunnskap og at flere melder seg som donorer.	V	
347	Senterkvinnene	54	37	Nytt punkt: - Styrke følgetjenesten for gravide som har lang reiseavstand til fødetilbud.	V	
348	Nord-Trøndelag	54	42	Tillegg: ...må styrkes. Kontinuerlig bemanning av en ambulanse krever en del personell. For å opprettholde ambulansetjenesten på mindre steder må man se på måten man organiserer turnuser, arbeidstider og bemanning.	AR	Ansees ivaretatt, side 54, linje 40-47.
349	Nord-Trøndelag	55	17	Tillegg: ...oppfølging i kommunehelsetjenesten. Vi mener at det skal være flere psykologer og psykiatere, og støtter blant annet at kommunene skal ha en kommunepsykolog i framtida, enten ansatt direkte i kommunen eller gjennom et interkommunalt samarbeid.	A	
350	Østfold	55	20	Stryk følgende setning: "Tvangsbruken i psykiatrien er	A	
351	Oslo	55	21	stryk "begrense".	VR	
352	Akershus og Senterkvinnene	55	23	Nytt punkt: - Igangsette et prøveprosjekt med psykiatriambulansetjeneste i alle helseregioner, etter modell fra Helse Bergen.	A	
353	Nord-Trøndelag	55	23	Nytt punkt: - Styrke det psykiatriske tilbudet i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, og bedre samhandlingen mellom nivåene.	V	
354	Nord-Trøndelag	55	23	Nytt punkt: - Bidra i arbeidet for å redusere antall selvmord i landet, og øke bevilgningene til gjennomføring av nasjonal handlingsplan for forebygging av selvmord og selvskading.	V	
355	Samepolitisk råd	55	23	Nytt punkt: - Sikre videre drift og utvikling av SANKS (samisk nasjonalt kompetansesenter/ psykisk helsevern)	AR	
356	Hedmark	55	52	Nytt punkt: - Gi full kompensasjon til besetninger med påvist MRSA.	V	
357	Hedmark	55	52	Nytt punkt: - Innføre strengere kontroller og testing av grisebesetninger og arbeidere.	A	
358	Ingve Berntsen	55	52	Nytt punkt: - Arbeide for at det stilles krav til at importerte matvarer blir produsert under minst samme medisinbetingelser og dyrevelferdskrav som norsk matproduksjon.	A	
359	Senterungdommen	56	13	<u>Stryke</u> : Det må legges vekt på at barn så sant det er mulig bør få kjennskap til sine biologiske foreldre.	A	
360	Bjørge Sandkjær, Morten Edvardsen og Ingvar Botnen	56	18	Stryk punkt.	A	
361	Akershus	56	18	Stryk etter "egg"	A	
362	Vidar Nedrebø	56	20	Tillegg: ...gjelder diagnostikk og behandling for alvorlige....	V	
363	Akershus	56	23	Stryk "abortforebyggende"	AR (til fordel for 364)	

364	Senterungdommen og Henriette S. Andreassen	56	23	Endres til: - Støtte tiltak for å få ned antallet uønskede graviditeter.	VR	
365	Anne-Mari Samskott	56	25	Stryk punktet	A	
366	Alexander Fosse Andersen	56	29-30	Stryk punktet	A	
367	Björg Sandkjær og Ingvar Botnen	56	29-30	Endres til: - åpne for altruistisk surrogati.	A	
368	Nord-Trøndelag, Alexander Fosse Andersen, Björg Sandkjær, Morten Edvardsen og Ingvar Botnen.	56	31	Stryk punktet	A	
369	Senterungdommen	56	31	Endre til: At assistert befruktning skal gis både barnløse par og enslige.	A	
370	Björg Sandkjær, Morten Edvardsen og Ingvar Botnen	56	32	Stryk punktet	A	
371	Alexander Fosse Andersen	56	32	Stryk "eggdonasjon og"	A	
372	Alexander Fosse Andersen	56	34	Nytt punkt: - At barn født i utlandet gjennom surrogati skal ha rett til å bli adoptert etter norsk lov.	A	
373	Björg Sandkjær og Ingvar Botnen	56	34	Nytt punkt: - Følge anbefalingene fra Helsedirektoratet og Bioteknologirådet og åpne for NIPT som det foretrukne alternativet til fostervannsprøve for risikogrupper.	A	
374	Oppland	57	14	Endre "tilbudsstrukturer" til "tilbudet"	VR	
375	Oppland	57	23-24	Stryk "i bred forstand"	VR	
376	Aasa Gjestvang	57-58	32-1	Stryke "Senterpartiet er tilhenger av at det skal fastsettes få og klare nasjonale læringsmål. Skoleeierne må få mer ansvar og større frihet til organisering, gjennomføring, og oppfølging av skolehverdagen." og <u>erstatte med</u> "Senterpartiet er tilhenger av at det skal fastsettes klare nasjonale læringsmål. "	A	
377	Sør Trøndelag	58	2	Endres til: Senterpartiet ønsker å beholde timetallet....	AR	
378	Oppland	58	2	Erstatte "men prioritere satsning" med "og ønsker heller å fokusere"	VR	
379	Østfold	58	2	Endres til: Senterpartiet ønsker ikke en utvidelse	VR	
380	Samepolitisk råd	58	8	<u>Nytt avsnitt:</u> Norsk og samisk er likestilt som språk i Norge. Både barn og voksne må sikres et godt opplæringstilbud i de samiske språkene. Det må satses på flere lærere og bedre læremidler. Inntil nok lærere må tilbud og fjernundervisning (Lyd/bilde) med språkbad hospitering prioriteres.	AR	Ansees ivaretatt side 79, linje 35-39.
381	Oppland	58	12	Erstatte "karakter/eksamen i både nynorsk og bokmål" med "egen standpunktkarakter og eksamen i både hoved- og sidemål"	VR	
382	Oppland	58	24	Stryk "så"	AR	

383	Aasa Gjestvang	58	29-34	Avsnittet på linje 29 til 34 strykes og erstattes med: Helt tilbake til 1739 har man sett verdien av å ha en felles skolepolitikk. Det er viktig med klare mål i norsk skole. Alle barn skal bli vurdert og sikret å få samme kunnskap uavhengig av hvor man bor i landet. Det er viktig å ha nasjonale standarder på hva som er nivået i måloppnåelsen i det enkelte fag. Det skal være klare definisjoner på hva som er lav, middels og høy måloppnåelse i det enkelte fag. En lav, middels eller høy måloppnåelse i faget skal være lik uavhengig hvor man bor i landet og barn skal sikres at de lærer det samme. Dette vil gi den enkelte skole mulighet til å fokusere på pedagogikken enn å bruke tid på å utarbeide lokale læreplaner. Testing vil også kunne reduseres når man har definert tydelig hva som er målet.	A	
384	Østfold	58	44 - 45	Stryk setningen.	A	
385	Oppland	58	45	Endres til: ...lærere som er tydelige ledere.	VR	
386	Østfold	58	47 - 48	Endres til: ...rapporteringsbyrden og styrke tilliten til læreren. Vil vil ha høy...	VR	
387	Rogaland	59	6	Endres til: - Ved tidlig innsats ved økt lærertetthet veiledende norm, maks 15 elever pr lærer 1-4 og maks 20, 5-7 trinn.	A	
388	Senterungdommen	59	6	Endres til: - Oppfordre kommunene til å innføre lokale normer for lærertetthet.	A	
389	Hordaland og Rogaland	59	11	Stryk punktet	A	
390	Østfold	59	12	Stryk punktet	A	
391	Rogaland	59	12	Endres til: - At det tilbys etterutdanningskurs for lærer med kontaktlærerfunksjon	VR	
392	Oppland og Senterungdommen	59	15	Endres til: - Endre krav om karakter 4 i matematikk for lærerstudenter til et krav om karakteren 4 i faget man skal undervise i.	A	
393	Oppland	59	15	Tillegg: ...må ha 4 i matematikk ved opptak til lærerutdanningen.	VR	
394	Rogaland	59	16	Nytt punkt: - Prioritere ressurser til den digitale "læreboka".	AR	
395	Dissens (BMDE, KK, EEM, KT)	59	24-26	"Der flytting av elever blir aktuelt, er det mobberer som skal flyttes." erstattes med "Skoleledelsen må ha gode rutiner når gjelder eventuell flytting av elever i mobbesituasjoner."	A (til fordel for 397)	
396	Oppland	59	24	Stryk setningen: "Der flytting av elever blir aktuelt, er det mobberer som skal flyttes"	A (til fordel for 397)	
397	Nord-Trøndelag	59	23-26	Endres til: ....bekjempe mobbing. Målet er at alle elever skal trives i skolen slik at de kan utnytte sitt potensiale for læring og utvikling. Mobbetilfeller skal håndteres lokalt av skoleledelsen på den enkelte skole. Kun unntaksvis vil det være snakk om flytting av elever, og da er det i prinsippet mobberer som skal flytte.	V	
398	Louise Kvitvang	59	28-31	Stryk avsnittet.	A	
399	Oppland	59	28-31	Stryk de to første setningene i avsnittet.	A	
400	Østfold	59	41	Stryk punktet	A	
401	Hallem, Reberg, Tyldum, Furunes, Voll	59	42-43	Stryk punktet	A	
402	Louise Kvitvang	59	42-43	Endres til: - Begrense testregimet i skolen og forenkle vurderingsforskriften.	V	
403	Senterungdommen	59	42-43	Tillegg: .....forenkle vurderingsforskriften, samt avvikle norsk deltagelse i PISA-undersøkelsen.	V	

404	Østfold	59	46	Punktet strykes	A	
405	Østfold og Henriette Sørboe Andreassen	59-60	52-1	Punktet strykes	A	
406	Louise Kvitvang	60	3	Endres til: - Utvide skoledagen slik at alle elever kan få en time med fysisk aktivitet hver dag.	A	
407	Dissens (BMDE, KK, JSN og KT)	60	7	Nytt punkt: - Gi alle elever rett til gratis leirskole.	A	
408	Østfold og Oppland	60	8 - 9	Punktet strykes.	V	
409	Senterkvinnene	60	10	Nytt punkt: - Gi alle elever god og alderstilpasset seksualundervisning, med vekt på respekt for andre og grensesetting.	V	
410	Hans Kristian Solberg og Sven Harald Østby	60	10	Nytt punkt: - Omdanne dagens skolefritidsordning til et nytt læringsstøttende aktivitetstilbud etter mal fra Aktivitetsskolen i Oslo (AKS), gjennom et felles rammeverk som legger vekt på å lage en alternativ læringsarena som understøtter skolehverdagen med et forutsigbart læringsinnhold, samt leksehjelp.	A	
411	Østfold	60	17	Nytt avsnitt: Senterpartiet vil at elever som formelt har avsluttet grunnskolen, men med så svake faglige resultater at de ikke vil kunne nyttiggjøre seg videregående opplæring på en tilfredsstillende måte skal ha mulighet for en forsterket grunnskole-opplæring - f.eks gjennom et kombinasjonsklassetilbud -skal kunne motta utdaningsstøtte gjennom lånekassen.	A	
412	Østfold og Sør-Trøndelag	60	20	Endres til: ...fremmer læring for alle elever.	VR	
413	Oppland	60	27-28	<u>Helhetlig endring:</u> Tilgang på læreplasser til yrkesfagselever må være klar ved opptak til studieretningene, både for kvaliteten i fagopplæringen og for å sikre fullføring av studiet, med fagbrev.	V (som tillegg)	
414	Østfold	60	32 33	Stryke punktet	A	
415	Hordaland og Møre og Romsdal	60	38-42	Stryk punktene.	V	
416	Østfold, Oppland og Nord-Trøndelag	60	38-39	Punktet strykes.	A (Til fordel for 415)	
417	Dissens (KT og BAG)	60	41-42	Endres til: - At det må være opp til hvert fylke og skole å komme fram til gode ordninger for russetida. Dette må skje i samarbeid med elevorganisasjonene.	A (Til fordel for 415)	
418	Oppland og Østfold	60	45-46	Punktet strykes.	V	
419	Dissens (BMDE, EL, EEM, JSN og KT)	60	49	<u>Endres til:</u> - Ha en mer fleksibel praktisering av fraværsreglementet i videregående skole, hvor det blir tatt hensyn til egenmelding/foreldremelding og rektors vurdering.	V	
420	Nord-Trøndelag	60	49	<u>Endring i dissens:</u> - Ha en mer fleksibel praktisering av dagens fraværsreglement i videregående skole, hvor det blir tatt hensyn til egenmelding/foreldremelding og rektors vurdering.	A (til fordel for 419)	
421	Rogaland	60	49	Tillegg: Evaluere dagens regelverk.	AR	
422	Østfold	61	2	Punktet strykes	A	

423	Rogaland	61	3	Nytt punkt: - Fjerne ordningen med obligatorisk 2.fremmedspråk.	A	
424	Hedmark	61	3	Nytt punkt: - At fylkeskommuner som er alene om å gi videregående tilbud som dekker et nasjonalt behov for opplæring bør få ekstra midler over statsbudsjettet.	V	
425	Oppland	61	8	Tillegg: ...ved å ta fagopplæring. Yrkesfagene er en viktig arena for det utvidete kunnskapsbegrepet, der praktisk utøvelse av faget gir grunnlag for teoretisk forståelse. Samtidig som yrkesfagene har mye praksis, må fellesfagene være relevante og tilpasset utdanningsløpet.	V	
426	Østfold	61	12 - 13	Stryk setningen "Senterpartiet mener dette ..."	A	
427	Oppland	61	21	Endres til: - Øke ambisjonen til tre lærlinger pr. 1000 innbygger i kommunene pr. år.	A (til fordel for 428)	
428	Senterungdommen	61	21	Endres til: - Stille krav om minst tre lærlingplasser per 1000 innbygger i kommunen, og minst tre per 5000 innbygger i fylkeskommunen.	V	
429	Østfold	61	23 - 24	Stryk	A	
430	Østfold	61	29 - 30	Stryk	A	
431	Oppland	61	32	Nytt punkt: - Ansette yrkesmotivator ved hver videregående skole med yrkesfag, for å jobbe med og følge opp lærlinger og bedrifter.	A	
432	Oppland	61	32	Nytt punkt: Følge opp og utvikle yrkesretting og relevans av fellesfagene på yrkesfag	AR	
433	Senterungdommen	61	32	Nytt punkt: Sikre ansatte i barnevernet oppfølging og samtaler etter spesielt krevende saker eller episoder	AR	
434	Oppland	61	45	Endre "styrkes" til "revideres og økes,"	VR	
435	Hedmark	61	47	Tillegg: Det må også utarbeides basisfinansiering til desentralisert høyskoleutdanning.	V	
436	Nord-Trøndelag	62	3- 6	<u>Endres til:</u> Internasjonal studentutveksling som eksempelvis Erasmus+ og Nordplus fremmer folk-til-folk-samarbeid. Alle studier, uavhengig om det er profesjonsrettet eller ei, bør derfor ha tilbud om utveksling og forskningssamarbeid med utenlandske institusjoner intergrert i studiet.	VR	
437	Akershus og Oppland	62	3	Erstatt første del av setningen med dette: Alle studier bør ha tilbud om internasjonal utveksling, uavhengig av om det er...	V	
438	Akershus	62	4	Endres til: Alle institusjoner bør legge til rette for utvekslings- og ...	V	
439	Hedmark	62	22	Tillegg: ...og høyskolene, inkludert desentralisert høyskoleutdanning.	V	
440	Dissens (BMDE, EL, EEM, og KT)	62	37-38	<u>Endres til:</u> - Beholde gratisprinsippet for utenlandsstudenter i høyere utdanning.	A	
441	Nord-Trøndelag	62	37-38	<u>Endres til:</u> - Beholde prinsippet om fri studieavgift ved kortere studieopphold knyttet til internasjonale utvekslingsprogram som eksempelvis Erasmus+.	A	
442	Oppland	62	37-38	Punktet strykes.	A	
443	Nord-Trøndelag	62	41	Nytt punkt: - Innføre studieavgift på norske universitet og høyskoler for helgradsstudenter fra land utenfor Norden.	A	
444	Akershus	62	41	Nytt punkt: - Styrke norsk som fagspråk. Ansatte ved norske universiteter og høyskoler har et særlig ansvar for å utvikle, vedlikeholde og formidle et godt norsk fagspråk.	V	
445	Nord-Trøndelag	62	41	Nytt punkt: - Tilpasse finansieringssystemet i høyere utdanning slik at profesjonsutdanningene evner å møte praksisfeltets kunnskaps- og kompetansebehov.	AR	
446	Oppland	62	41	Nytt punkt: - For å møte de teknologiske utfordringene, øke antall studieplasser innenfor IKT	AR	

447	Oppland	62	41	Nytt punkt: - Innovasjon og entreprenørskap må være en naturlig del av utdanningen	AR	
448	Oppland og Senterungdommen	62	41	Nytt punkt: - Øke studiestøtten til 1,5 G i året, med 11 måneders studiestøtte.	A	
449	Senterungdommen	62	41	Nytt punkt: - Det skal gis en økt stipendandel avhengig av kronekurs og kostnadsnivå til norske studenter som studerer utenfor Norge.	A	
450	Senterungdommen	62	41	Nytt punkt: - Øke lånekassens inntekts- og formuegrense.	V	
451	Oppland	62	44	Endres til: Grunnleggende og langsiktig oppbygning av kunnskap må basere seg på en fri, kritisk og uavhengig forskning.	VR	
452	Sør Trøndelag	64	2	Endres til " Mer foreldrestøtte fremfor omsorgsovertakelse"	A	3. kulepunkt i rammen
453	Sør Trøndelag	64	9-10	Endres til: Den virkeligheten barn møter i hverdagen er avgjørende for en god oppvekst- både i skole/ barnehage, og igjennom fritidsaktiviteter.	AR	
454	Sør Trøndelag	64	12	Stryk "...og velferd". Nytt tillegg: "...og deltakelse i organisert fritidsaktivitet"	AR	
455	Hanne Marte Vatnaland og Signhild Stave Samuelsen	64	13	Nytt avsnitt: Senterpartiet ser det som viktig å støtte opp under familien som institusjon, og vil styrke helsesøstertjenestene, helsestasjonens familiesentre og familievernkontorene slik at de kan bistå med å gjøre foreldrene til best mulige foreldre og forebygge samlivsbrudd.	AR	
456	Akershus	64	26-28	Avsnittet erstattes med: Senterpartiet vil jobbe for å utvikle kontantstøtteordninga over en periode på tre år.	A	
457	Åse B. Lilleåasen	64	33	Nytt punkt: - Utvide permisjonstiden ytterligere ved tvilling- og flerlingefødsel.	A	
458	Sør Trøndelag	65	20 - 21	Endres til: Barnehagenes styre, ledelse og drift skal være kjent i lokalsamfunnet, og blant folkevalgte.	A	
459	Dissens (BMDE, KT)	65	24-27	Nytt avsnitt: Senterpartiet vil arbeide for et lovverk som sikrer at midler bevilget til barnehagedrift skal gå til dette og ikke bli utbytte hos private eiere. På sikt bør hoveddelen av norske barnehager drives av kommunene, med et betydelig innslag av private ideelle barnehager, stiftelsesbarnehager og foreldreeide barnehager.	A	
460	Rogaland	65	36	Erstatte ordet "områder" med "familier"	A	
461	Senterkvinnene og Sør-Trøndelag	65	39-40	Endre til: "lønns, arbeids- og pensjonsvilkår"...	AR	
462	Olav Myklebust	65	43	Stryk punkt	A	
463	Dissens (BMDE, KT)	65	45-46	Nytt punkt: - Innføre ny bemanningsnorm med mål om 50 % barnehagelærere og 25 % barne- og ungdomsarbeidere i barnehagene.	A	
464	Senterkvinnene	66	17	Tillegg først i avsnittet: Senterpartiet vil styrke familievernet for å forebygge og å hjelpe familier. Helsestasjoner og familievernkontor er spesielt viktige nøkkelinstitusjoner i det forebyggende arbeidet. Barnevernet skal sikre...	V	
465	Samepolitisk råd	66	24	Tillegg: ... som første alternativ. Barnets språklige og kulturelle bakgrunn må også vektlegges. Man må prioritere...	VR	
466	Dissens (KT)	67	10	Punktet strykes	A	

467	Hordaland	67	11	Nye punkt: - sakkyndige oppnevnes av fylkenemnden eller domstol - det skal ikke benyttes samme sakkyndige ved prøving for domstol som for fylkesnemnden eller barnevernets saksbehandling - det bør vurderes å opprette en egen kvalitetssikrings nemnd for sakkyndiges rapport som skal brukes ved evt. vedtak om omsorgsovertagelse	A	
468	Dissens (BMDE, KT)	67	27-30	" - Endre anbudssystemet for omsorgstiltak i barnevernet slik at langsiktige kontrakter blir hovedregelen. Anbudssystemet må ta hensyn til at også mindre tilbydere kan konkurrere" erstattes med følgende: " - Avslutte bruken av konkurranseutsetting og anbud i barnevernssektoren."	A	
469	Senterkvinnene	67	30	Tillegg til dissens: Private ideelle virksomheter er et viktig supplement, og må sikres langsiktige avtaler med det offentlige.	A	
470	Senterungdommen	67	32	Nytt punkt: - Sikre ansatte i barnevernet oppfølging og samtaler etter spesielt krevende saker eller episoder.	V	
471	Kjersti Toppe	67	32	Nytt punkt: - Innføre et nærhetsprinsipp i barnevernet som gir barn i barnevernet en lovmessig rett til tilbud i nærhet av barnets hjemsted, og som hindrer langflytting av barn så fremt det ikke er til barnets beste. Sette en begrensning i hvor mange ganger et enkelt barn kan flyttes mellom ulike barnevernstiltak når de er i barnevernets omsorg.	A	
472	Hordaland	67	32	<u>Nytt underkapittel: Med fokus på barna</u> Det har vært store strukturelle endringer i familiene de siste 20 år. Med likestilte foreldre har vi endret måten vi organiserer familielivet på, ved større deling på oppgavene. Barnas oppvekstvillkår har naturligvis blitt endret som et resultat av dette. Sp mener det er spesielt viktig å rette fokus på barnas ve og vel i dagens moderne familiesituasjon slik at barna har det best mulig i dagliglivet. Sp vil at flest mulig barn får beholde sin egen familie intakt gjennom oppveksten. Verdien av et godt familieliv bør prioriteres i en ellers hektisk hverdag. Derfor vil vi styrke innsatsen for å tilrettelegge for at barnefamilie i større grad skal kunne lykkes i sitt familieliv. Likevel oppløses en del familier, og vi må passe på at barna ikke blir den part som rammes mest. I barnefamilier der foreldrene skiller lag er det viktig at barnet får beholde begge foreldre så tett og tilstede som mulig gjennom oppveksten. Nyere forskning vektlegger barnets behov for kontakt med begge foreldre mer enn før. Det tilsier at samfunnet må innrettes slik at barna får mulighet til god kontakt med begge foreldre, ved at det legges bedre til rette for at delt omsorg eller utstrakte samværsløsninger gjennomføres. For Sp er barnets rettigheter og behov retningsgivende.	A	
473	Oslo	67	45	Tillegg: LHBTIQ-gruppene og kvinner og menn født i feil kropp , har vunnet viktige...	V	
474	Oslo	68	19	Tillegg: ... aksepten for kvinner og menn født i feil kropp og LHBTIQ-gruppene i alle lokalsamfunn...	V	
475	Dissens (KT)	68	21	Punktet strykes	A (til fordel for 476)	

476	Sentralstyret	68	21	Endres til: - Ha et nasjonalt regelverk mot ansiktsdekkende plagg på norske skoler, høyskoler og universitet.	V	
477	Alexander Fosse Andersen	68	23	Nytt punkt: - Tilrettelegge for at LHBTQ-gruppene kan være seg selv i alle aldersfaser, også i møtet med helsevesenet i forbindelse med sykdom og institusjoninnleggelse.	A	
478	Oslo	68	23	Nytt punkt: - Grunnlovsfeste likestillingen mellom nynorsk og bokmål.	A	
479	Oslo	68	23	Nytt punkt: - Innføre et tredje juridisk kjønn	A	Se også forslag 480.
480	Senterungdommen	68	23	Nytt punkt: - Innføre et tredje juridisk kjønn. Sikre at dem som juridisk skifter kjønn ikke må steriliseres.	A	
481	Senterkvinnene	68	23	Nytt punkt: - Gi foreldre som får tvillinger/flerlinger lengre fødselspermisjon, og økt mulighet til å ta ut permisjon samtidig.	A	
482	Senterkvinnene	68	23	Nytt punkt: - Styrke kvinne- og kjønnsforskningen for å få mer kunnskap om kjønnsforskjeller, både innen helse/sykdommer og andre områder".	AR	
483	Hanne Marte Vatnaland og Signhild Stave Samuelsen	68	23	Nytt punkt: - Likestille foreldre juridisk ved samlivsbrudd.	A	
484	Hanne Marte Vatnaland og Signhild Stave Samuelsen	68	23	Nytt punkt: - Endre barneloven slik at lovpålagte meklinger i barnesaker som ikke omhandler vold eller overgrep økes fra minimum 1 time til minimum 4 timer. Det skal ikke skrives ut meklingsattest før partene har møtt til 4 timers meklings hos en mekler.	AR	
485	Buskerud	69	8 til 11	<u>Endres til:</u> I 2015 kom det 31.145 asylsøkere til Norge, og det var derfor nødvendig å iverksette tiltak for å få kontroll på situasjonen. Antallet som slapp inn i Norge i 2016 var redusert til 3460, mens flyktningssituasjonen ute i verden er forverret. Dette fører til opphoping av folk i store flyktningleirene i Sør-Europa som lever under svært vanskelige forhold. Sp mener Norge må ta sin del av ansvaret og sørge for beskyttelse og rettferdig behandling av mennesker på flukt. Vi må også ta imot kvoteflyktninger gjennom FN og sørge for humanitær hjelp i nærområdene for å hjelpe så mange som mulig.	A	
486		69-70	29-2	Stryk.	A	
487	Oslo	70	10-11	Endre "Dette vil bidra til redusere antall grunnløse..." til "Dette vil bidra til å redusere antallet asylsøkere uten beskyttelsesbehov og forkorte behandlingstiden i asylforvaltningen"	VR	
488	Oslo	70	24	<u>Tillegg:</u> Asylsøkerens sårbarhet og kompetanse bør kartlegges i en tidlig fase, og informasjonen bør brukes videre i integreringsløpet.	AR	
489	Dissens (BMDE, KT)	70	40-41	<u>Stryk følgende:</u> Norge må stille krav om at land som skal motta norsk bistand inngår returavtaler.	V	
490	Hedmark	70	40	Endre fra «Norge må stille krav om» til «Norge må kunne stille krav om»	AR	
491	Oslo	71	14	<u>Tillegg:</u> Flere rapporter peker på at språk er forutsetning for integrering og jobb og at språkopplæringen kan foregå mer effektivt enn i dag. Bransjetett språktrening ute på arbeidsplassen i tillegg til skolebenken er viktig for å få til en optimal språkopplæring i kombinasjon med arbeidstrening.	V	

492	Oslo	71	18-19	<u>Endring:</u> Frivillige organisasjoner og sivilsamfunnet spiller en nøkkelrolle i integreringsarbeidet. Frivilligheten skaper de gode møteplassene hvor vi, på tvers av våre ulikheter, møtes og deltar i meningsfulle aktiviteter. Dette er arenaer for blant annet meningsutveksling, dialog, samhold og deltakelse, lavterskeltilbud hvor folk kan senke skuldrene og sosialisere seg i samspill med andre. Senterpartiet vil styrke disse aktørene slik at de kan fortsette med gode og inkluderende tiltak som favner bredt.	V	
493	Oslo	71	32	<u>Endring:</u> - Styrke statlig støtte til integreringstiltak i regi av frivilligheten.	VR	
494	Rogaland	71	33	Nytt punkt: Sikre grunnleggende samfunnsopplæring også for arbeidsinnvandrere. Dette bør skje i dialog med næringslivet.	AR	
495	Oslo	71	33	Nytt punkt: - Ha en ny nasjonal handlingsplan mot rasisme og diskriminering.	V	
496	Sogn og Fjordane	72	12 - 13	<u>Endre dei to første setningane til:</u> "Ein velfungerande rettsstat skal sørge for at samfunnet sine lover og rammeverk er likt for alle".	VR	
497	Sør Trøndelag	72	16	<u>Endres til:</u> "Oppklaring av alvorlig kriminalitet, herunder vold i nære relasjoner, må prioriteres høyt...	VR	
498	Sogn og Fjordane	72	23	Stryk: "og er imot ny lovgiving som åpner for økt overvåkning av lovlydige borgere".	A	
499	Samepolitisk råd	72	32	<u>Tillegg:</u> Flerspråklighet og tolketjenester er viktige i alle deler av justissektoren og spesielt i grenseområdene.	V	Tas inn på side 73, linje 4
500	Sør Trøndelag	73	17	<u>Endres til:</u> - Sikre at utenlandske kvinner som lever i voldelige forhold kan få opphold før tre år har gått.	VR	
501	Dissens (BAG, OBM, CAS)	73	23	Punktet strykes.	V	
502	Akershus og Senterkvinnene	73	25	Nytt punkt: - Øke bruken av omvendt voldsalarm.	AR	
503	Rogaland	73	25	Nytt punkt: - Styrke arbeidet mot menneskehandel/trafficking.	V	
504	Senterungdommen	73	25	Nytt punkt: - Norske statsborgere må når de fyller 18 år ta et aktivt valg om å registrere seg som organdonor eller ikke.	A	
505	Nord-Trøndelag	74	4	<u>Tillegg:</u> ...lensmannskontor, og hvor politiadministrasjonene skal være lokalisert.	V	
506	Akershus	74	5	<u>Tillegg:</u> Gjenværende lensmannskontorer skal reelt styrkes, både hva gjelder oppgaver, antall årsverk og økonomi.	AR	Ansees ivaretatt side 74, linje 5-6.
507	Akershus	74	8	<u>Endres til:</u> - Omgjøre alle vedtak om nedleggelse av lensmannskontorer i kommuner der det er et uttrykt ønske, enten gjennom folkeavstemning eller vedtak i kommunestyret, om at så skal gjøres. Tilsvarende gjelder også for alle kontorer som gjennom reformen blir redusert til tjenestesteder.	AR	
508	Nord-Trøndelag	74	8	<u>Tillegg:</u> ... av lensmannskontor og flytte politiadministrasjonene ut av de største byene.	A	
509	Akershus	74	19	Nytt punkt: - Redusere rapporteringskravene og detaljstyringen av politiet.	V	
510	Akershus	74	19	Nytt punkt: - Opprettholde antall patruljerende politifolk i hele landet på minst dagens nivå.	AR	Ansees ivaretatt side 73, linje 41-43.
511	Senterungdommen	75	19	Nytt punkt: - Alle innsatte skal ha tilbud om oppfølging av sin psykiske helse.	AR	Ansees ivaretatt side 75, linje 1.

512	Kjersti Toppe og Jenny Klinge	75	19	Nytt punkt: - Sikre kvinner bedre soningsforhold og flere egnede soningsplasser.	V	
513	Nord-Trøndelag	75	39	Punktet strykes	A	
514	Sør Trøndelag	75	39	Endres til: - Beholde juryordningen	VR	
515	Buskerud	75	43	Nytt punkt: - Beholde dagens domstolstruktur	AR	Ansees ivaretatt side 75, linje 22-23.
516	Senterungdommen	75	43	Nytt punkt: - Utvide fri rettshjelp-ordningen til å gjelde flere saksområder, og til å ha en dynamisk inntektsgrense.	V	
517	Elisabeth Bakke	76	10	Punktet strykes.	A	
518	Oslo	78	38	Nytt punkt: - Legge bedre til rette for samarbeid mellom kulturskoler og frivillige lag og organisasjoner.	V	
519	Hanne Marte Vatnaland	78	38	Nytt punkt: - Fjerne moms på e-bøker.	A	
520	Dissens (KT)	79	14-15	Punktet strykes.	A	
521	Troms	79	14-15	Endres til: Opplysningsvesenets fond bør oppløses, og fondets verdier overføres landets kommuner. Dette med bakgrunn i at slik fondets i dag forvaltning sine eiendommer i mange lokalsamfunn, representerer det en blokkering av kommuners mulighet til å eksempelvis utøve lokal arealpolitikk og realisere framtidsrettet tettstedsutvikling.	A	
522	Hedmark	79	14-15	Tillegg: ...bidrar til å ta vare på kirkens bygninger og kulturminner. Dette.....	VR	
523	Samepolitisk råd	79	18-43	Flyttes til side 78, linje 38.	VR	
524	Samepolitisk råd	79	44	Nytt punkt: - Jobbe for Nasjonalt museum for kvener og norskinne i Vadsø.	AR	
525	Oslo	80	23	Nytt punkt: - Gi full momskompensasjon ved bygging, utvidelse og vedlikehold av organisasjonseide kulturhus.	AR	Ansees ivaretatt side 80, linje 6-7.
526	Kjersti Toppe og Jenny Klinge	80	40	Tillegg: 122 000 nordmenn har problemer med spillavhengighet. Senterpartiet vil derfor føre en ansvarlig spillpolitikk der reklametrykket dempes.	V	Tas inn på side 82, linje 14.
527	Kjersti Toppe og Jenny Klinge	80	49	Nytt punkt: - Utvide Lotteritilsynets hjemler for å kunne forfølge brudd på markedsføringsbestemmelsene, og forsterke Norsk Tippings ansvarlighet gjennom begrensninger på annonsering.	A	
528	Dissens (BMDE, BAG og KT)	81	38-39	Punktet strykes.	V	
529	Nord-Trøndelag	82	17	Tillegg: ...til NRK-lisensen. En slik avgift skal være uavhengig av de årlige statsbudsjett.	V	
530	Senterungdommen	82	25	Nytt punkt: - Ikke tillate reklame for forbrukslån uten sikkerhet, og refinansieringslån med høye renter på norske medieplattformer.	A	
531	Sogn og Fjordane	83	5	Tillegg ...grensekonflikter, krigshandlinger, religions- og sivilisasjonskonflikter , også i våre nærområder.	AR	
532	Sogn og Fjordane	83	8	Stryk: "og det er færre væpnede konflikter."	VR	

533	Senterungdommen, Oslo og Nord-Trøndelag	83-84	28-1	<u>Endres til:</u> Vestens og Norges forhold til Russland har forverret seg kraftig etter Russlands annektering av Krim og destabilisering av Øst-Ukraina, som er klart i strid med internasjonale regler. Senterpartiet mener det er både i Norges og Russlands interesse med mer dialog og samarbeid om felles interesser, og et sterkt folk til folk-samarbeid i Barentsregionen. Norge og NATO må bidra til avspenning og normalisering. En slik utvikling avhenger også av Russland, og kan ikke skje på bekostning av folkeretten eller andre lands selvråderett og uavhengighet.	V	
534	Sogn og Fjordane	85	13 - 17	<u>Endre til:</u> Senterpartiet si målsetjing for norsk bistandspolitikk er å kjempe ned fattigdom og skape sosial og økonomisk utvikling i fattige land. Skal verda lukkast i å nå FN sine berekraftsmål må bistandsmidlene framleis haldast på eit høgt nivå. Senterpartiet støttar ein politikk som bidreg til utjamning både mellom land og i land. Økonomiske ulikskapar på verdsbasis kan gje uro og skape sikkerheitspolitiske fordringer. Senterpartiet ynskjer at Noreg framleis skal ha ein ambisiøs politikk for utviklingshjelp og naudhjelp.	A	
535	Sogn og Fjordane	86	2	Tillegg: "Senterpartiet har som mål å auke landbruksbistanden til 10 % av bistandsbudsjettet".	A	
536	Senterkvinnene	86	14	Nytt punkt: - Det må satses på solenergilamper og -utstyr som bistand, da dette kan sette folk stand til å utvikle næringsvirksomhet, i tillegg til å få et bedre og enklere dagligliv.	A (til fordel for 538)	
537	Åse B. Lilleåasen	86	14	Nytt punkt: - Initiere klimasmarte energiløsninger med bl.a. solenergi.	V	
538	Akershus	86	32	<u>Endres til:</u> "Senterpartiet mener Norge må gå imot avståelse av ny suverenitet til EU gjennom EØS-avtalen."	V	
539	Sogn og Fjordane	86	32	Tillegg; ..... at Norge må ha en mer restriktiv holdning.....	A (til fordel for 538)	
540	Senterungdommen	86	45	<u>Tillegg:</u> ...med EU, og at det norske folket selv skal påvirke avgjørelsen om Norge skal være medlem i EØS. Det skal i løpet av den neste fireårsperioden avholdes folkeavstemning om norsk EØS-medlemskap.	A (til fordel for 541)	
541	Sentralstyret	86	45	<u>Tillegg:</u> ...med EU, og at det norske folket selv skal påvirke avgjørelsen om Norge skal være medlem i EØS, og har et framtidig mål om en folkeavstemning om Norges EØS-medlemskap.	V	Tekst i gjeldende program.
542	Sogn og Fjordane	87	23	Endre «våre to nordligste fylker» til «våre nordområde».	AR	
543	Sogn og Fjordane	87	38	<u>Nytt avsnitt:</u> Åtak i det digitale rom er ei veksande utfordring og har gått frå å vere eit spørsmål om digital informasjon til å ha store konsekvensar for enkeltmenneske, næringslivet og samfunnet. Noreg må utvikle kunnskap som set oss i stand til å analysere om hendingar skuldast driftsproblem, hærverk, organisert kriminalitet eller hybrid krigføring. Det må skje gjennom å arbeide på tvers av sektorar med høg grad av informasjonssdeling og tett samarbeid internasjonalt og mellom sivile og militære.	V	
544	Hedmark	87	41	<u>Endre fra</u> «Øke bevilgningene til Forsvaret til 2 % av BNP innen 2024.» til «Øke bevilgningene til Forsvaret til 2 % av BNP innen 2021.»	A	
545	Sør Trøndelag	88	4	Tillegg: - Styrke ettervernet for veteraner og deres familier.	VR	
546	Hedmark	88	8	Nytt punkt: - Heimevernet økes til 50 000 soldater.	V	
547	Hedmark	88	8	Nytt punkt: - Hæren må sikres egen helikopterkapasitet	V	
548	Sogn og Fjordane	88	8	Nytt punkt: - Legge ned Forsvarsbygg og Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) og overføre oppgåvene til forsvarsgreiene.	A (til fordel for 549)	

549	Sentralstyret	88	8	Nytt punkt: - Vurdere nye måter å organisere forsvarets eiendommer og logistikkforvaltning på, slik at det blir mer effektivt og målrettet.	V	
550	Hedmark	88	8	Nytt punkt: - Cyberforsvaret skal styrkes.	AR (til fordel for forslag fra 554)	
551	Rogaland	88	8	Nytt punkt: - Sikre at Norge har et godt, digitalt grenseforsvar	AR (til fordel for forslag fra 554)	
552	Hordaland	88	8	Nytt punkt: - Etablere og ruste opp et digitalt cyberforsvar av Norge.	AR (til fordel for forslag fra 554)	
553	Østfold	88	8	Nytt punkt: - At Norge styrker forsvaret knyttet til elektronisk krigføring og forsvar	AR (til fordel for forslag fra 554)	
554	Sogn og Fjordane	88	8	Nytt punkt: - Bygge cyberforsvaret vidare til ei sterk og innovativ eining som førebyggjer og avslører cyberkriminalitet. Eininga skal arbeide tett saman med norske offentlege og private verksemder, samt internasjonalt for gjere Noreg til eit av dei sikreste digitale landa i verda.	V	
555	Nord-Trøndelag	88	8	Nytt punkt: - At det gjenopprettes en egen utdanning for Heimevernet.	AR	
556	Hedmark	88	8	Nytt punkt: - At Norge for å sikre et sterkt totalforsvar har tilstrekkelig beredskap av mat og medisiner, og at kontroll med alle kritisk viktige funksjoner som berører kommunikasjon, energiforsyning, vannforsyning mm. beholdes i Norge og under norsk kontroll.	AR	
557	Hedmark	88	8	Nytt punkt: - Sjøforsvaret må styrkes og at korvettene beholdes som vital kapasitet i Sjøforsvaret.	AR	
558	Senterungdommen	88	8	Nytt punkt: - Investere midler i utviklingen av droneteknologi til bruk for blant annet å styrke overvåkningen av Norges land- og havterritorium.	AR	
559	Østfold	88	8	Nytt punkt: - At Norge styrker luftvernet i viktige områder over hele landet.	AR	
560	Sogn og Fjordane	88	8	Nytt punkt: - Oppretthalde Sjøheimevernet på minst 2016-nivå.	AR (til fordel for forslag fra 561)	
561	Senterungdommen	88	8	Nytt punkt: - Sjøheimevernet gjenopprettes og Kystjegerkommandoen videreføres, for bedre å ivareta landets nærkystforsvar	V	
562	Troms	88	8	Nytt punkt: - At hovedbasen for helikopter holdes på Bardufoss, inkludert operativ og teknisk ledelse, utdanning, trening, vedlikehold, logistikk og administrasjon.	AR (til fordel for 565)	
563	Troms	88	8	Nytt punkt: - Videreføre driften ved Andøya flystasjon	AR (til fordel for 565)	
564	Hedmark	88	8	Nytt punkt: - Det utredes å opprette en Brigade Sør, med base på Rena leir.	AR (til fordel for 565)	
565	Sentralstyret	88	8	Nytt punkt: - Opprettholde baser i henhold til våre prioriteringer i Langtidsplanen for Forsvaret 2017-2021.	V	

Primærendringsforslag fra Per Olaf Lundteigen – erstatter programutkastets tekst side 41, linje 4 til side 43, linje 7. **Se forslag 263**

Det norske velferdssamfunnet er tufta på våre naturressurser, høyest mulig sysselsetting, utnyttelse av moderne teknologi og et velorganisert og balansert arbeidsmarked. I det norske arbeidsmarkedet må alle arbeidsføre mennesker gis størst mulig trygghet for inntekt av gitt arbeid. Senterpartiet mener det må være et overordnet politisk mål å arbeide for full sysselsetting, samt at alle skal kunne leve av et årsverk arbeid i høykostlandet Norge.

Samlet sett må det norske arbeidsmarkedet organiseres slik at det gir en høy arbeidsproduktivitet. Det krever balanserte maktforhold mellom arbeid og kapital, arbeidsgiver og arbeidstager, produsent og forbruker, samt primær-, sekundær- og tertiærnæringene.

Det er ikke mulig å oppnå full sysselsetting og et velorganisert arbeidsmarked ved fri innvandring fra EØS-området med land hvor arbeidsledigheten er høy, hvor lønns- og arbeidsvilkårene er mye dårligere enn i Norge, samtidig som det sosiale sikkerhetsnettet er langt dårligere utbygget og gir lågere ytelser enn i Norge.

Under disse forhold vil fortsatt stor innvandring gi et konstant stort tilbud av arbeidskraft som aksepterer lavere lønns- og arbeidsvilkår sammenlignet med den betaling som norsk arbeidskraft må ha i Norge. Slik blir det altså et press nedover på norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette presset er ulikt fordelt mellom yrkesgrupper, aldersgrupper og arbeidsevne. De mennesker som har det dårligst institusjonelle vernet av sitt fag gjennom språk, kvalifikasjoner, fagorganisering, eller fysisk ungdommelig styrke, taper og blir hengende etter. Dette står i skarp kontrast mot Senterpartiets mål om jevnbyrdige forhold mellom folk i Norge. Regulert innvandring fra land utenom Norden må derfor erstatte den frie EØS-innvandringen.

Senterpartiet vil ha et arbeidsliv med ordnede forhold og plass til alle med hel eller delvis arbeidsevne. For å sikre dette støtter vi opp om trepartssamarbeidet, avtalen om inkluderende arbeidsliv og reformer som gjør det lettere å kombinere arbeid med pensjon og andre velferdsytelser.

Senterpartiet står for balanserte løsninger som ivaretar både arbeidsgivers og arbeidstakers behov. For å gjennomføre dette må det være et overordnet lovverk, som sikrer at bedrifter som prioriterer faste ansettelser stimuleres, fordi det gir tryggere forhold for de ansatte, bedre muligheter for fagutdanning og mer

langsiktighet hos bedriftseier. Midlertidige ansettelse er nødvendige og viktige for å dekke opp arbeid av midlertidig karakter. Bruk av bemanningsselskaper som har ansettelseskontrakter hvor det heter «fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag» baserer seg imidlertid i virkeligheten på at arbeidsfolk skal være tilkallingsvikarer. Disse bemanningsselskapene har jamt over flere tilkallingsvikarer enn de har behov for. For ansatte i bemanningsselskap er arbeidsinntekta mer usikker, det er større gjennomtrekk i arbeidsstokken og svært lav organisasjonsprosent. I praksis har de ansatte i bemanningsselskaper en langt svakere innflytelse over sitt arbeidsforhold enn fast ansatte. Senterpartiet erfarer at dagens utvikling innen eksempelvis bygg og anlegg innebærer at mange bedrifter har en liten egen stab med fast ansatte og en omfattende bruk av bemanningsselskaper. Denne utviklingen er uønskt og må snus. Rammebetingelsene fra Stortinget må legges slik til rette at bedrifter med faste ansatte får de mest gunstige vilkår.

Yrkesdeltagelse må være målet også for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette betyr at vi må ha et arbeidsliv med tilstrekkelig fleksibilitet og åpenhet slik at alle som har arbeidsevne får slippe inn. I tillegg bør velferdsytelser i større grad enn i dag utbetales som lønnstilskudd i stedet for som passive ytelser. Derved vil folk med nedsatt funksjonsevne kunne få vanlig tariffestet lønn fra arbeidsgiver ved at arbeidsgiver betaler verdien av det utførte arbeidet, og det offentlige dekker opp resten med lønnstilskudd.

Senterpartiet vil:

- Regulere innvandringen fra EØS-området utenom Norden.
- Videreutvikle den norske arbeidslivsmodellen
- Arbeide for et godt regulert arbeidsliv uten sosial dumping
- Gå mot lovfestet minstelønn, men bruke ordningen med allmenngjøring av tariffavtaler for flere fagområder.
- Verne om frontfagsmodellen som grunnverktøy i lønnsforhandlingene
- Arbeide for flere faste ansettelse i norsk arbeidsliv.
- Innskrenke muligheten for midlertidige ansettelse etter arbeidsmiljølovens paragraf 14-9 bokstav f
- Endre turnusordninger i arbeidslivet slik at en kan unngå ufrivillig deltid eksempelvis i helsevesenet.
- Over tid utfase ulike særaldersgrenser.
- Definere begrepet «fast ansatt» i arbeidsmiljøloven på en måte som gir forutberegnelighet for arbeidstid og lønn, samt fullstendig stillingsvern.

- Definere begrepet «midlertidig ansatt» i arbeidsmiljøloven.
- Endre regelverket slik at en virksomhet ikke kan ansette personer på kontrakter som inneholder formuleringer som «fast ansatt uten lønn mellom oppdrag», eller formuleringer med tilsvarende mening.
- Oppheve arbeidsmiljølovens paragraf 14-12 andre ledd, for å redusere muligheten til bruk av bemanningsselskaper. Behovet for bruk av bemanningsforetak dekkes etter arbeidsmiljøloven paragraf 14-9 første ledd bokstav a-e.
- Gjenninnføre én hovedavtale for alle ansatte i staten.